

EVALUERING AF virkemidlet forskningsprojekter

Delrapport 3: Case-/interviewundersøgelsen

Marts 2011

Lise Degn
Stine Thidemann Faber
Tine Ravn

DANSK CENTER FOR FORSKNINGSSANALYSE
DET SAMFUNDSDIDENSKABELIGE
FAKULTET
Aarhus Universitet

Indhold

RESUMÉ	3
1. INTRODUKTION	4
2. VALG AF CASES OG INFORMANTER	5
2.1 Interview med bevillingsmodtagere	5
2.2 Interview med rådsmedlemmer	7
2.3 Metodiske specifikationer	8
3. UNDERSØGELSENS RESULTATER MED FOKUS PÅ BEVILLINGSMODTAGERE	8
3.1 Motivationen for at søge en bevilling fra Det Frie Forskningsråd	8
3.2 Ansøgningsprocessen	11
3.3 Betydningen af at få en forskningsrådsbevilling	11
3.4 Karrierefremmende effekter	11
3.5 Planmæssig gennemførelse	19
3.6 Nye og overraskende resultater?	21
3.7 Ambitionsniveau	22
3.8 Risikoprofiler	23
3.9 Slutrapportering og opfølgning på projekter	23
3.10 Efterspil	24
3.11 Holdninger til Det Strategiske vs. Det Frie Forskningsråd	24
3.12 Større vs. mindre forskningsprojekter	27
4. UNDERSØGELSENS RESULTATER MED FOKUS PÅ RÅDSMEDLEMMERNE	28
4.1 Formålene med at give en forskningsrådsbevilling	27
4.2 Større vs. mindre forskningsprojekter	28
4.3 Vurderingspraksis	30
4.4 Vægtning af kriterier	34
4.5 Satsningsområder	36
4.6 Holdninger til Det Strategiske vs. Det Frie Forskningsråd	36
4.7 Variation rådene imellem og internt i rådene	37
5. SAMMENFATNING OG KONKLUSION	36
5.1 Resultater fra interviewundersøgelsen blandt bevillingsmodtagere	36
5.2 Resultater fra interviewundersøgelsen blandt rådsmedlemmer	36
6. BILAG	41

Resumé

I nærværende rapport præsenteres resultaterne fra den case-/interviewundersøgelsen, som indgår som den tredje af i alt fem delrapporter, der tilsammen evaluerer Det Frie Forskningsråds virkemiddel 'forskningsprojekter'.

I denne kvalitative del af evalueringen er der udvalgt i alt 20 forskningsprojekter til en nærmere caseundersøgelse. Caseundersøgelserne er gennemført som besøg hos en række hovedbevillingsmodtagerne, og baseres på individuelle interviews med det formål at udforske individuelle oplevelser, erfaringer og udbytte blandt de udvalgte bevillingsmodtagerne. Nedenfor sammenfattes ganske kort en række centrale resultater fra interviewundersøgelsen med bevillingsmodtagere:

- Det har stor betydning at få en forskningsrådsbevilling uanset størrelsen på bevillingen – dette gælder uanset køn og fagligt forskningsråd.
- Bevillingerne har genereret en lang række karrierefremmende effekter: Fastholdelse og rekruttering, tid til fordybelse, forskningsfrihed og autonomi, muliggørelse af forskning, øget publiceringsvolumen, anerkendelse og eksponering, øget samarbejde og forbedrede netværk (nationalt og internationalt) samt uddannelsesmæssige outputs og 2.generationseffekter.
- Effekterne af bevillingerne rækker ofte ud over projektperioden og kommer ofte til at danne basis for den videre forskningskarriere (nye ansøgninger/bevillinger, fortsættelse af samarbejde, spinoff ift. karriere – "sneboldseffekt").
- Der er bred enighed om, at det er nødvendigt, at der i regi af Det Frie Forskningsråd gives både mindre og større bevillinger. Især de små bevillinger fremhæves som værende vigtige for forskningen ('man får meget for pengene').

Udover interviewene med hovedbevillingsmodtagere er der til evalueringen også interviewet i alt 10 nuværende og tidligere rådsmedlemmer med henblik på at afdække vurderingspraksis blandt de fem faglige råd i forbindelse med vurderingen og prioriteringen af henholdsvis større og mindre forskningsprojekter. Nedenfor sammenfattes ganske kort en række centrale resultater fra interviewundersøgelsen med rådsmedlemmer:

- Faglige traditioner og rådsstruktur spiller mere ind på vurderingspraksis end forholdet mellem mindre versus større bevillinger. Samtidig fremgår det, at praksis varierer rådene imellem. I alle rådene peger tendensen dog mod at give flere større bevillinger efter krav fra oven. Muligvis er denne tendens ved at vende i et forsøg på at højne Det Frie Forskningsråds succesrate.
- Alle er enige om, at succesraten er for lav/har nået smertegrænsen (30 % vurderes som rimeligt. Når den når ned under 10 % som tendensen er i dag 'gør det ondt i systemet').
- Flere af forskningsrådsmedlemmerne mener, man skal vende tilbage til en model, hvor rådene kan vælge at beskære projekter dvs. uddele mindre beløb end det ansøgte.
- Der er general konsensus om, at brug af eksterne paneler er mindre hensigtsmæssigt. Proceduren omkring nedsættelsen af sådanne, udvælgelsen af bedømmere samt omkostningerne ved den praktiske udførelse menes at opveje eventuelle positive effekter. Desuden vurderes kendskab til dansk forskningskultur og danske forskningsmiljøer at være en fordel i vurderingsprocessen, ikke et problem.

- Selvom rådsmedlemmerne ofte står i en situation, hvor de har kendskab til ansøgerne og deres videnskabelige arbejde er der generel enighed om, at dette ikke udgør et problem ift. vurderingspraksis pga. strenge habilitetskrav i hvert enkelt råd.
- Den overvejende tendens blandt rådsmedlemmerne er, at de fremhæver små bevillinger som værende vigtige for forskningen ('små penge kan gøre en stor forskel').

1. Introduktion

Nærværende rapport er den tredje af i alt fem delrapporter, der tilsammen evaluerer Det Frie Forskningsråds virkemiddel 'forskningsprojekter' i de forskellige faglige forskningsråd. I denne tredje baggrundsrapport præsenteres resultaterne fra case-/interviewundersøgelsen. Formålet med den samlede evaluering er systematisk at indsamle viden om anvendelse og effekter af forskningsrådsbevillinger i perioden fra 2001 til 2008. Case-/interviewundersøgelsen udgør den kvalitative del af den samlede evaluering og har til formål at supplere de øvrige delundersøgelser ved at give en nuanceret beskrivelse af en række udvalgte forskningsprojekters udmøntning og anvendelse.

For at opnå et fuldt overblik over hvilke resultater de udvalgte forskningsprojekter har opnået, fokuserer case-/interviewundersøgelsen, i lighed med de øvrige delundersøgelser, på en bred række af mulige effekter. Effekterne kan jf. evalueringens samlede metodenotat opdeles i følgende fire grupper:

- **Effekter på selve forskningen** ("input additionality") – har virkemidlet forskningsprojekter muliggjort forskning, som ellers ikke kunne udføres, gjort det muligt for bevillingsmodtagere at anvende flere ressourcer på deres forskning og/eller muliggjort forskning af en højere kvalitet?
- **Effekter på den videnskabelige produktion og andre outputs** ("output additionality") – her er der en række relevante resultater såsom publikationer, patenter, nye produkter eller ydelser, udvikling af ny viden eller færdigheder samt karriere- og lønudvikling.
- **Effekter på den forskningsmæssig adfærd** ("behavioural additionality") – i hvor høj grad har virkemidlet forskningsprojekter været med til ændre adfærd; eksempelvis inden for forskningssamarbejde, international forskning, valg af forskningsområde, forskningsbaseret uddannelse, ambitionsniveau, risikoprofil, karriereskift, forskningsledelse, projektstørrelse og ansøgning af eksterne midler samt forskningskommunikation.
- **Effekter på tilknyttede forskningsmiljøer** – i hvor høj grad har virkemidlet forskningsprojekter påvirket tilknyttede forskningsmiljøer eksempelvis ved at sikre større anerkendelse, bedre muligheder for at tiltrække forskningstalenter, flere ressourcer, etc.

I tråd med hovedmålsætningen for den samlede evaluering vil der blive lagt særlig vægt på afdækningen af eventuelle effektforskelle mellem de udvalgte forskningsprojekter afhængig af bevillingsstørrelse. Ved at belyse effekterne af forskningsprojekter målt pr. støttekrone er sigtet bl.a. at afdække, hvorvidt man får mere forskning for pengene, hvis man prioriterer den ene type frem for den anden. Som det også fremgår af de tidligere delundersøgelser er en sådan belysning interessant ift. organiseringen af fremtidige virkemidler. I sidste ende handler det om at bidrage til det samlede evidensgrundlag, når det fremadrettet afgøres i hvilket omfang Det Frie Forskningsråd skal prioritere at give få store bevillinger, mange små bevillinger, eller om der skal sættes på begge typer af bevillinger.

Som nævnt fokuserer evalueringen på forskningsrådsbevillinger uddelt i perioden fra 2001 til 2008. I denne periode ændre forskningsrådsstrukturen sig imidlertid; nemlig med forskningsrådsreformen i 2004. Afrapporteringen i denne rapport tager udgangspunkt i den nuværende rådsstruktur.

2. Valg af cases og informanter

Undersøgelsesfeltet i case-/interviewundersøgelsen omfatter tyve forskningsprojekter. Ved, frem for single-case-studiet, strategisk at udvælge en række forskningsprojekter som cases, gives der mulighed for et komparativt design med henblik på at identificere de resultater, der er tilvejebragt gennem de forskellige forskningsrådsbevillinger. Selv om casestudiet fokuserer på forskningsprojekter, er analysen i praksis rettet mod hovedbevillingsmodtagerne. Det skyldes dels, at evalueringen hovedsageligt er baseret på persondata og dels at de fleste effekter af forskningsprojekter netop er tilknyttet den enkelte forsker.

Casestudiet er i høj grad kendetegnet ved nærhed til data. Der lægges vægt på detaljer og indlevelse, og på at data fanger aktørens egne perspektiver. Fordelene ved at gennemføre et casestudie i nærværende evaluering er således, at det gør det muligt at udforske holdninger, synspunkter, kritik og forslag, da casestudiet forankres i bevillingsmodtagernes oplevelser, erfaringer og praksis. I forhold til de fire grupper af effekter, der ønskes undersøgt (jf. tidligere), har interviewmetoden specielt en styrke, når det gælder opnåelse af viden omkring effekterne på den forskningsmæssige adfærd. Denne styrke er blandt andet karakteriseret ved, at det gennem bevillingsmodtagernes egne udsagn, forståelser og erfaringer, er muligt at opnå uddybende viden omkring ændringer i adfærd og handlingsmønstre i forhold til at afdække de resultater, som bevillingerne har medført. Interviewene med bevillingsmodtagere kan samtidig bruges til at validere og uddybe resultaterne fra surveyundersøgelsen. Således er det hensigten, at case-/interviewundersøgelsen i et bredt omfang skal supplere surveyundersøgelsen og uddybe de svarmønstre, der fremkommer her.

Udover interviewene med udvalgte bevillingsmodtagere, er der også lavet interviews med ti tidligere eller nuværende rådsmedlemmer af de faglige forskningsråd med henblik på at afdække erfaringer og praksisser på området.

Sammenlagt er der gennemført i alt tredive interviews fordelt på følgende måde:

- 20 interviews med bevillingsmodtagere fra et af de faglige forskningsråd.
- 10 interviews med rådsmedlemmer af de faglige forskningsråd.

2.1 Interview med bevillingsmodtagere

De tyve hovedbevillingsmodtagere, der indgår i case-/interviewundersøgelsen fordeler sig på følgende måde:

- 7 bevillingsmodtagere på mindre forskningsprojekter (bevillinger på under 1 mio. kr).
- 5 bevillingsmodtagere på mellemstore forskningsprojekter (bevillinger på 1-1,5 mio. kr).
- 8 bevillingsmodtagere på større forskningsprojekter (bevillinger på over 1,5 mio. kr).

Inddelingen af bevillingsmodtagere efter bevillingsstørrelse defineret som enten mindre, mellemstore og større forskningsprojekter følger den logik, som der blev er redegjort nærmere for i delundersøgelse 1: Desk research. I henhold til denne er forskningsprojekterne alene opdelt i forhold til beløbsstørrelse, og der er anvendt samme opdeling for alle faglige råd.

Alle bevillingsmodtagere er udvalgt på baggrund af data fra DocuLive og dernæst rekrutteret ved personlig henvendelse (først en orienterende mail; derefter telefonopkald mhp. etablering af interviewaftale). Rekrutteringsprocessen er forløbet ubesværet og uproblematisk. Alle de forskere, vi har været i kontakt med, har været meget samarbejdsvillige og åbne for at afsætte tid til interviews. I udvælgelsen af informanter er der tilstræbt spredning ikke bare hvad angår bevillingsstørrelse, men også hvad angår ansøgte forskningsråd, tilsagnsår, køn, institutionelle tilhørsforhold, o.lign. For at sikre de interviewede bevillingsmodtageres anonymitet, gives ingen detaljerede beskrivelser. Hvis bevillingsmodtagerne blev præsenteret individuelt, ville de alle være let genkendelige, særligt inden for deres egne rækker. Af denne grund er præsentationen af de udvalgte bevillingsmodtagere i stedet samlet i oversigten på næste side:

Figur 1: Oversigt over fordelingen af de interviewede bevillingsmodtagere

Ansøgte faglige forskningsråd	Kultur og Kommunikation (FKK)	4
	Natur og Univers (FNU)	4
	Samfund og Erhverv (FSE)	4
	Sundhed og Sygdom (FSS)	4
	Teknologi og Produktion (FTP)	4
Tilsagnsår	2001	2
	2002	3
	2003	3
	2004	3
	2005	3
	2006	2
	2007	2
	2008	2
Køn	Mandlige bevillingsmodtagere	11
	Kvindelige bevillingsmodtagere	9

I analysen af case-/interviewmaterialet har vi dog konstateret, at der ikke er forskel på informanternes holdninger til og beskrivelser af effekterne af en forskningsrådsbevilling afhængigt af køn. Det har heller ikke været muligt at identificeret forskelle afhængigt af tilsagnsår. Det er også grunden til, at vi i de følgende blot omtaler de interviewede som 'informanterne' eller 'de interviewede bevillingsmodtagere'. Da målsætningen for den samlede evaluering jf.

tidligere er at afdække eventuelle forskelle mellem de udvalgte forskningsprojekter afhængig af bevillingsstørrelse, angiver vi altid, om de bevillingsmodtagere, vi henviser til, har modtaget en mindre, mellemstor eller større bevilling. Vi angiver også, hvilket af de faglige forskningsråd bevillingen i så fald kom fra.

Den interviewguide, der er anvendt ved interviewene med de tyve bevillingsmodtagerne, er vedlagt bagerst i rapporten som bilag. Spørgsmålene har, som det fremgår, bl.a. rettet sig mod bevillingsmodtagernes motivation og oplevelse ift. søgning, karriere og meritering, effekter, etc. I forhold til de større forskningsprojekter er der desuden spurgt ind til på hvilke måder bevillingerne har haft gavnlige effekter for andre end bevillingsmodtagerne selv; dvs. om der har været såkaldte 2. generationseffekter.

2.2 Interview med rådsmedlemmer

De ti rådsmedlemmer, der indgår i case-/interviewundersøgelsen fordeler sig på følgende måde:

- 5 tidligere rådsmedlemmer af de faglige forskningsråd
- 5 nuværende rådsmedlemmer af de faglige forskningsråd

Alle rådsmedlemmer er udvalgt på baggrund af oversigtslister over de faglige forskningsråds-medlemmer og dernæst rekrutteret ved personlig henvendelse (først en orienterende mail; derefter telefonopkald mhp. etablering af interviewaftale). Rekrutteringsprocessen er, også i forhold til rådsmedlemmerne, forløbet ubesværet og uproblematisk. I udvælgelsen af rådsmedlemmer er der tilstræbt spredning i henhold til faglige forskningsråd, perioder for udnævnelse, køn, institutionelt tilhørsforhold, o.lign. For at sikre de tidligere og nuværende rådsmedlemmers anonymitet, gives heller ikke her nogen detaljeret beskrivelse. Præsentationen af de interviewede rådsmedlemmer er i stedet samlet i følgende oversigt:

Figur 2: Oversigt over fordelingen af de interviewede rådsmedlemmer

Faglige forskningsråd	Kultur og Kommunikation (FKK)	2
	Natur og Univers (FNU)	2
	Samfund og Erhverv (FSE)	2
	Sundhed og Sygdom (FSS)	2
	Teknologi og Produktion (FTP)	2
Køn	Mandlige rådsmedlemmer	5
	Kvindelige rådsmedlemmer	5
Perioder for udnævnelse	Tidligere rådsmedlemmer	2001-2009
	Nuværende rådsmedlemmer	2006-2013

Den interviewguide, der er anvendt ved interviewene med de tidligere og nuværende rådsmedlemmer, er vedlagt bagerst i rapporten som bilag. Spørgsmålene til de tidligere og nuværende rådsmedlemmer rettede sig, som det fremgår, bl.a. mod vurderingspraksis, kriterier, faglige skøn, satsningsområder og ikke mindst risikovurderinger, herunder om der er forskel på risikoprofilerne for forskningsprojekter afhængig af beløbsstørrelse.

2.3. Metodiske specifikationer

Både interviewene med bevillingsmodtagere på de udvalgte forskningsprojekter, og interviewene med de tidligere og nuværende rådsmedlemmer er baseret på semistrukturerede interviews. Denne interviewform er valgt, fordi den er fleksibel og efterlader plads til åbenhed, kompleksitet og til at gå i dybden med besvarelsene.

Interviewene blev indsamlet i perioden primo januar til ultimo februar 2011. I langt de fleste tilfælde er de gennemført ansigt-til-ansigt. I de ganske få tilfælde, hvor dette ikke var muligt, blev informanterne kontaktet og interviewet telefonisk i stedet.

Interviewguiden til både bevillingsmodtagere og rådsmedlemmer er udarbejdet i et samarbejde med FI. I begge tilfælde er der fokuseret på at gå i dybden og opnå indsigt i nogle af de individuelle overvejelser, analyser, argumenter og handlingsforslag, som fremkommer blandt begge typer af informanter.

Alle interviews blev optaget, og lydfilerne efterfølgende transkriberet. Til analysen har vi anvendt analyseprogrammet NVivo til tematisk kodning og systematisering. Dette program kan med fordel bruges til større mængder af kvalitative data, da man ved hjælp af dette kan gruppere og sortere interviewuddrag og -passager.

Som det vil fremgå, har vi i rapporten i vidt omfang valgt at lade citater fra interviewene indgå som en del af fremstillingen. Vi har i nogen grad redigeret disse interviewuddrag for at fremme læsevenligheden - naturligvis kun i lille grad og på en sådan måde, at meningen ikke er ændret. Når der bliver citeret direkte fra interviewene er dette altid med kursiv.

3. Undersøgelsens resultater med fokus på bevillingsmodtagere

I det følgende skal vi sammenfatte de væsentligste resultater af case-/interviewundersøgelsen. Af hensyn til informanternes anonymitet går vi ikke i dybden med de enkelte forskningsprojekter, men vi giver alligevel med beskrivelserne læseren et indblik i variationen i de forskellige typer af forskningsprojekter, som indgår som cases. Centralt for de kommende afsnit er de erfaringer og oplevelser, som de udvalgte bevillingsmodtagere hver især har berettet om i interviewene.

3.1. Motivationen for at søge en bevilling fra Det Frie Forskningsråd

De forskellige bevillingsmodtagere angiver en række forskellige årsager til, at de valgte at søge om en forskningsrådsbevilling. Dog er der en række begrundelser, der specielt synes at kunne forklare bevillingsmodtagernes motivation for at søge en bevilling, og på baggrund af bevillingsmodtagernes udtalelser kan følgende overordnede motivationsfaktorer lokaliseres:

Få muliggjort forskning

En væsentlig årsag til at søge en bevilling er ønsket om at kunne gennemføre et forskningsprojekt, som de interviewede bevillingsmodtagere ellers ikke ville have haft mulighed for at lave (uddybes senere). Bevillingen fra DFF er da søgt enten mhp. fuld finansiering af projektet, eller mhp. at få hjælp til finansiering af blandt andet etablering af laboratorium, drift, udgifter til rejser, indsamling af empiri, gennemførelse af forsøg og herunder betaling af forsøgspersoner samt ikke mindst ansættelse af videnskabelige assistenter/ Ph.d.-studerende/Post Docs/o.lign.

Et naturligt skridt som led i karriereudvikling/et middel til at fortsætte forskerkarriere

For en række af de interviewede bevillingsmodtagere beskrives det at søge en forskningsrådsbevilling som et naturligt skridt på karrierevejen, enten som led yderligere karriereavancement (fx for få frikøb til at skrive en doktordisputats og avancere fra lektor til professor), som led i at styrke egne forskningskompetencer, som led i at opbygge et nye forskningsmiljøer, som led i at opnå permanent ansættelse (fx sikre overgangen fra adjunkt til lektor) eller som led i at kunne fortsætte forskerkarriere efter endt ph.d. Fire af de interviewede hovedbevillingsmodtagere angiver således specifikt, at de søgte om en forskningsrådsbevilling for at kunne opnå ansættelse som post.doc. En af disse (modtager af en mellemstor bevilling fra FSS) forklarer, at ansøgningen til DFF blev skrevet umiddelbart efter endt Ph.D, og motiveret af et ønske om at etablere sig selv som selvstændig forsker, mens to andre begrundet deres motivation for at søge en forskningsrådsbevilling med, at de gerne ville videreføre og videreudvikle nogle af de ideer og problemstillinger, som var opstået i forbindelse med deres ph.d. studier. Den ene informant siger således direkte: *Det (ansøgte forskningsprojekt, red.) var en opfølgning på de værktøjer og det fokus, jeg havde i min ph.d"* (modtager en større bevilling fra FTP).

En måde at tiltrække/fastholde yngre forskere

Motivationen for at søge en bevilling er ikke kun et ønske om karriereudvikling for ansøger selv, men kan også være et ønske om at fastholde talenter og/eller få yngre forskere tilknyttet forskningsmiljøet. En af bevillingsmodtagerne forklarer således, at ansøgningen blev skrevet med rekruttering for øje: *"Ansøgningen er skrevet målrettet som finansiering af et ph.d. projekt. Vi tænkte: Vi har en supergod ide, vi har en supergod kandidat; lad os se, om vi kan få det igennem"* (modtager af en større bevilling fra FTP).

Motiveret af et ønske om frikøb og tid til fordybelse

I interviewundersøgelsen bliver ønsket om at få tid til at fordybe sig i et forskningsprojekt blandt andet angivet som motivation for at søge. En informant udtrykker således, at bevillingen netop gav det frikøb, der sikrede *"noget sammenhængende tid"*, så vedkommende kunne skrive sin disputats.

Søgte fordi der i opslaget fra DFF var formuleret et særligt indsatsområde

En bevillingsmodtager af en stort forskningsprojekt fra FKK søgte bevillingen, fordi der var formuleret et specifikt indsatsområde i opslaget. Forklaringen her lyder, at de sandsynligvis ikke ville have søgt om en bevilling, hvis ikke der havde været et opslag målrettet et bestemt tema, som fangede deres interesse. Ansøgningen blev m.a.o. udformet specifikt til det konkrete opslag, og pågældende informant vurderer, at han selv og hans kolleger ikke nødvendigvis ville have søgt i det tilfælde, at det havde været en åben ansøgning. Man kan sige, at de ikke reagerede på det konkrete opslag ud fra et ønske om at fremme egen karriere, men at de snarere søgte, fordi de pga. opslagets orlyd fik *"en god idé"*.

Andre årsager

En af bevillingsmodtagerne nævner, at ansøgningen til det bevilgede projekt blev forfattet af informanten som led i en ekstern henvendelse, hvor vedkommendes værtsinstitution blev anmodet om at deltage i et stort internationalt projekt. Der var i dette tilfælde tale om en mindre bevilling, som vedkommende søgte primært mhp. at få dækket rejseudgifter ifm. projektdeltagelsen og mhp. at ansætte en studentermedhjælp til at forestå noget af det praktiske arbejde med dataindsamling o.lign. En anden bevillingsmodtager forklarer, at han på ansøgningstidspunktet netop var kommet fra en ansættelse på et universitet i udlandet til en ansættelse på et dansk universitet. Vedkommende betragtede en bevilling fra forskningsrådet som en oplagt måde at få foden indenfor i det danske forskningsmiljø, og som noget, der muliggjorde, at han kunne etablere sig og sikre nye samarbejdsrelationer.

3.2. Ansøgningsprocessen

Stort set alle informanter tilkendegiver, at processen med at skrive en ansøgning forløb mere eller mindre problemfrit, og flere giver samtidig udtryk for, at det er en konstruktiv og positiv proces, hvor de krav, der bliver stillet til ansøgningen, opleves som rimelige. I den forbindelse fremhæver to informanter, at ansøgningsprocessen til de faglige forskningsråd netop kan karakteriseres som værende overskuelig sammenlignet med eksempelvis at udforme EU-ansøgninger. Flere af bevillingsmodtagerne nævner desuden, at de har prøvet at udforme ansøgninger før, og at de derfor har oparbejdet en hel del erfaringer med denne proces, hvilket samtidig gør ansøgerne mere fortrolige med, hvad der kræves af dem i forhold til de krav, der stilles. En informant giver eksplicit udtryk for, at det er et stort arbejde at udforme en ansøgning, og selvom hun mener, det på baggrund af mange års erfaring bliver nemmere at overskue processen, oplever hun, at det i dag *"både arbejdsmæssigt og volumenmæssigt"* fylder meget at udarbejde en ansøgning.

Flere bevillingsmodtagere giver udtryk for, at de på forskellig vis får hjælp med blandt andet at udarbejde budgetter i forbindelse med en ansøgning. Det synes i den forbindelse at fremgå, at mange institutioner stiller administrative ressourcer til rådighed i takt med, at det samtidig er blevet en mere udbredt praksis at søge om eksterne bevillinger. Budgetplanlægningen fremgår netop også som det område, hvortil der er knyttet flest problemer i forhold til de forskellige specificeringer, der skal medtages. En informant nævner i den forbindelse, at det nærmest er nødvendigt at have en økonomiarbejder til at vurdere budgettet og specielt, hvis der er lønninger inkluderet.

Det generelle billede, der fremkommer på baggrund af interviewene, er dog, at ansøgningsprocessen opleves som meget reel og hensigtsmæssig i forhold til, at der naturligvis skal redegøres for væsentlige forhold imod at opnå en bevilling.

3.3. Betydningen af at få en forskningsrådsbevilling

Det kan ikke komme som nogen overraskelse, at alle de interviewede bevillingsmodtagere udtrykker glæde over at have modtaget en forskningsrådsbevilling. Som det fremgår af displayet på følgende side, videregiver flertallet af de interviewede en oplevelse af, at den forskningsrådsbevilling, de modtog, har betydet ganske meget for deres karriere:

"Hvad vurderer du, bevillingen samlet set har betydet for din forskerkarriere?"

Modtagere af mindre bevillinger	Det har ikke været en milepæl i min karriere, men sammen med en række andre faktorer kan man sige, at den har bidraget til, at jeg er der, hvor jeg er i dag.
	Bevillingen gav mig et skub i den rigtige retning.
	Bevillingen gav mig et positivt spin-off, også i forhold til min selvtillid.
	Jeg synes, at jeg kører videre på den bølge af goodwill, som jeg fik pga. bevillingen.
	Det har ikke kun betydet noget for mig, men også for de kolleger, som var med på projektet. Det har været medvirkende til at cementere vores ekspertise indenfor vores område.
	Bevillingen var med til at etablere mig som lektor. Den var ligesom med til at kickstarte min karriere.
	Det blev om muligt endnu mere spændende end forventet. Vi fik rigtig meget ud af bevillingen, og det har virkelig givet bonus i vores videre projekter. Det var ret vigtigt, det vi fik lavet.
Modtagere af mellemstore bevillinger	Det var rigtigt dejligt at få den bevilling. Det gav virkelig luft under forskningen.
	Bevillingen har udviklet mig som forsker. Jeg er blevet mere kompetent.
	Bevillingen har haft positiv betydning i mit tilfælde og derfor er jeg også meget glad for at jeg fik den. Det giver en faglig styrke.
	Det er ekstremt privilligeret at få de penge. Det gjorde, at jeg kunne stå på egne ben og etablere min egen gruppe. Når man har sit eget og bliver finansieret, så bliver man også taget seriøst på en anden måde.
	Jeg synes, at jeg lærte en masse af det projekt. Og så fik jeg mulighed for at tage på forskningsophold i udlandet. Det gav mig en del fagligt
	Pga. bevillingen kunne jeg få etableret en selvstændig forskningsenhed. Effekten har været meget stor; den har været ret afgørende for min karriere.
Modtagere af større bevillinger	Jeg tror godt, at jeg kunne have gjort mig gældende indenfor det her felt, men ikke lige så stærkt som med den her bevilling i ryggen.
	Det er virkelig livsbekræftende at få et projekt fra forskningsrådet.
	Bevillingen bevirkede bl.a., at jeg efter meget kort tid kunne få en stilling som seniorforsker.
	Bevillingen har været ekstremt vigtigt. Vi er vedblevet at være på landkortet så at sige, internationalt set.
	På en ene side har bevillingen været vigtig for min karriere, fordi jeg fik en dygtig ung forsker ind i min gruppe. På den anden siden havde det nok ikke været sådan, at min karriere havde ligget i grus, hvis ikke den var kommet.
	Personligt synes jeg, at det er rart med forskningsrådsbevillinger, fordi de ikke er så hængt op på et industrielt samarbejde. Det er rart at kunne tiltrække frie midler. Det kickstartede ligesom min karriere.
	En få sådan bevilling er helt klart noget, som giver et løft. Det er guld værd.

3.4 Karrierefremmende effekter

I det følgende sammenfattes nogle af de karrierefremmende effekter, som informantene selv peger på i interviewundersøgelsen:

Fastholdelse og rekruttering

Flere af de DFF-bevillinger, der indgår som cases i denne evaluering, har haft en direkte effekt for de implicerede værtsinstitutioner og/eller de berørte forskningsmiljøer, når det kommer til både fastholdelse og rekruttering af talenter. Tre af de interviewede bevillingsmodtagere beskriver jf. tidligere overgangen fra Ph.D til adjunkt eller Post Doc som en vanskelig overgang og angiver, at den bevilling de modtog fra DFF på daværende tidspunkt var direkte udslagsgivende for, at de kunne fortsætte deres forskerkarriere. Andre af de interviewede beretter jf. tidligere, at forskningsbevillingen for deres vedkommende netop blev søgt med rekruttering for øje. En af de interviewede forklarer det således:

Modtager af større bevilling, FTP:

"Jeg var ikke new and upcoming på det tidspunkt, hvor jeg får bevillingen. Ansøgningen blev skrevet, fordi vi havde en god ide, og fordi vi havde en ung forsker på det tidspunkt, der var meget interesseret i at få en ph.d. indenfor det her område."

Tid til fordybelse

Der synes at være stor overensstemmelse blandt informanterne om vigtigheden af perioder med sammenhængende forskningstid. Flertallet af de interviewede angiver således, at bevillingen fra forskningsrådet gav dem den sammenhængende tid og den nødvendige "luft" til, at de kunne fordybe sig i deres forskning. To af de interviewede bevillingsmodtagere forklarer det på følgende måde:

Modtager af mindre bevilling, FSE:

"I dag stilles der krav om både undervisning, formidling, forskning og så videre, og man bliver lidt en blæksprutte, der skal kunne en hel masse ting samtidigt. Derfor er det vigtigt med de her bevillinger til at give et frirum, så der bliver ro til at tænke og arbejde systematisk."

Modtager af mindre bevilling, FKK:

"Det er utroligt vigtigt, at man virkelig får rykket noget forskningsmæssigt, og med den mængde undervisning og administration, der er kommet, er den sammenhængende forskningstid relativt begrænset."

Informanterne tilkendegiver, at dette frirum med plads til fordybelse har stor betydning både i forhold til publiceringsvolumen, publikationernes kvalitet og gennemslagskraft og for det faglige niveau generelt (jf. senere).

Muliggjort forskning

Jf. tidligere beretter flere af de interviewede bevillingsmodtagere, at det forskningsprojekt, som de fik bevilling til, ikke havde set dagens lys, hvis ikke DFF havde valgt at give dem en bevilling. Hele tolv af de interviewede bevillingsmodtagere svarer således entydigt ja på spørgsmålet om,

hvorvidt "bevillingen fra DFF muliggjorde forskning, som det ellers ikke ville have været muligt at gennemføre". En af de interviewede siger fx, at han ikke kunne have *gennemført sine feltstudier uden bevillingen*" (modtager af en mindre bevilling, FNU). En anden siger tilsvarende *"Uden bevillingen ville jeg ikke have haft råd til at købe data"* (modtager af en større bevilling, FSE), og en tredje forklarer, at *"det ville have været svært at få midler andetsteds fra, da forskningsprojektet var noget, som havde særlig interesse for dansk forskning"* (modtager af en mindre bevilling, FNU).

Forskningsfrihed og autonomi

Udover at bevillinger fra DFF lovprises for at sikre sammenhængende tid og qua finansiering muliggøre forskellige forskningsprojekter, fremhæves bevillingerne også for at muliggøre, at den enkelte forsker kan forfølge et forskningstema, som vedkommende selv har valgt. En af de interviewede forklarer det på følgende måde:

Modtager af større bevilling, FTP:

"Personligt synes jeg, at det er rart med forskningsrådsbevillinger, fordi de ikke er så hængt op på et industrielt samarbejde. For mig i hvert fald, er det rart at kunne tiltrække frie midler. Her er det udelukkende den videnskabelige interesse, der driver værket. Mange andre midler er jo hængt op på, at man skal have noget erhvervsliv med og så kommer erhvervslivet let til at diktere, hvad det er der, skal forskes i."

Udover være med til at sikre den individuelle forskningsfrihed, fremhæver flere af de interviewede bevillingsmodtagere, at styrken ved DFF-bevillinger også er den store grad af fleksibilitet, som følger disse. En informant siger fx:

Modtager af mellemstor bevilling, FSS:

"At få midler fra det frie forskningsråd er fantastisk. Det med, at man rent faktisk kan styre pengene selv og så sammensætte sin gruppe, sådan at man kan bruge pengene præcist der, hvor de giver mest nytte, så man får mest forskning for pengene - det er genialt. Jeg synes, at det er den bedste bevilling, jeg har haft ift. de krav, der er om, hvordan man bruger pengene."

Den store fleksibilitet, som følger DFF-bevillingerne, handler ifølge de interviewede bevillingsmodtagere ikke kun om, at forskeren tildeles en stor grad af autonomi til at tilrettelægge forskningsprojektet mest hensigtsmæssigt og løbende skære projektet til, så der kommer mest forskning for pengene. Det handler også om, at den enkelte forsker og dennes værtsinstitution får en økonomisk 'buffer', som gør, at man kan gribe nye chancer, når de opstår jf. følgende interviewcitater:

Modtager af stor bevilling, FSE:

"Dét (at få en bevilling, red.) giver en masse fleksibilitet. Én af de vigtigste ting er, at det, at jeg bidrager til instituttet med overheads og sådan noget, og det medvirker til, at jeg får mulighed for at træffe her-og-nu beslutninger og gribe en chance, når den opstår."

Hvis man først skal til at søge penge, så er chancen væk. Nu kan jeg gå ind til min institutleder og sige, at jeg skal bruge 100.000 til det her, og det er en mulighed jeg har nu, fordi han ved, hvor meget jeg bidrager med igennem de andre penge, som han får en del af. Og han kan retfærdiggøre overfor andre, at der bliver brugt penge på det. Så det er en af de store fordele."

Modtager af mellemstor bevilling, FSS:

"Den der frihedsgrad, der ligger i, at bevillingen kan bruges, som tingene nu udvikler sig. Og så dét at have en eller anden buffer, så man ind imellem kan sige ja til noget på forhånd. Altså, det er dræbende for alt det, vi laver i øjeblikket, at man hele tiden skal være forudberegrende, dvs. at når der kommer en phd studerende, så skal man sige, at nu skal vi lige tage halvandet år, hvor vi kører det hele i stilling, og hvis vi så får penge: 'Jamen så kan du starte'. Hvor det at have egne midler gør, at man kan sige JA. Så går vi i gang, og så søger vi selvfølgelig penge alle mulige steder samtidigt og i rigtig mange tilfælde kommer det så også. Men den der bufferfunktion, det var det afgørende, synes jeg."

Det udtalte fokus på betydningen af tid er for mange af informanterne tæt forbundet med en særlig opfattelse af, at forskning er og bør være et felt, hvor man tør være risikovillig og bruge tid og penge på et forskningsfelt eller en problemstilling, selvom der ikke kan garanteres et udbytte ved det. Blandt de interviewede bevillingsmodtagerne lovprises både de mindre og de større bevillinger fra forskningsrådet netop for at have understøttet nytænkning frem for at reproducere "mere-af-det-samme" inden for forskningen (uddybes senere).

En øget publiceringsvolumen

Flertallet af de interviewede bevillingsmodtagere nævner publiceringer som det væsentligste udbytte af bevillingerne. De publiceringer, som bevillingerne har afstedkommet, har ifølge de interviewede en klar karrierefremmende effekt, både her-og-nu, dvs. i direkte tilknytning til forskningsprojekternes gennemførelse (som publiceringer undervejs og i umiddelbart forlængelse af projektet), men også i årene, der følger, da genbesøg af og/eller videreudviklinger af forskningsprojekternes resultater ofte giver anledning til tidsforskudte publiceringer og/eller til yderligere publicering.

Anerkendelse og eksponering

Dét, at modtage en bevilling fra DFF beskrives af mange af informanterne som tæt knyttet til prestige og anerkendelse. Hvis en ansøgning udløser en bevilling, beskrives det som en kvalitetsstempling/blåstempling af den pågældende forskers forskning, hvilket betyder, at bevillingsmodtageren "rykker en tand op i anerkendelsehierarkiet", som en af de interviewede formulerer det. Både fordi dét at have succes med at indhente eksterne forskningsmidler ses som særligt væsentligt for universiteternes fremadrettethed, og fordi der i forskersamfundet er stor bevidsthed om, at succesraten for ansøgere af DFF-bevillinger er lille. Begge dele gør, at de

bevillingsmodtagere, der klarer at komme igennem nåleøjet, ifølge de interviewede omgives med en særlig respekt, hvilket citaterne nedenfor også tydeligt illustrerer:

Modtager af mindre bevilling, FSE: *"Det er min klare opfattelse, at uanset hvilken størrelse bevilling man får fra forskningsrådet, så er det en blåstempling af ens forskning."*

Modtager af mindre bevilling, FKK: *"Ens prestige og kompetencer bliver hævet indenfor forskningsmiljøet. For mig har det i høj grad betydet, at jeg er gået fra en lettere kategori indenfor forskningen til det tunge niveau. Det har betydet rigtigt meget."*

Modtager af større bevilling, FKK: *"Der ligger en anerkendelse i det, fordi det er sådan en konkurrenceting. Det giver prestige; både internt i forskningsmiljøet og selvfølgelig også eksternt, da det er med til at profilere det forskningsmiljø, man selv tilhører og selvfølgelig ens forskning. Det fungerer helt klart som noget meriterende; simpelthen i kraft af den anerkendelse, som ligger i det. Der er ingen tvivl om, at man får en øget status, fordi man er kommet igennem det nåleøje."*

Samtidig formidler flere en oplevelse af, at den eksponering, der følger med en forskningsrådsbevilling også har været understøttende for deres karriere, ligesom flere informanter beretter, at de qua bevillingen har fået tilbudt spændende arbejdsopgaver (fx som rådsmedlemmer i et af de faglige forskningsråd eller som formand for en større programkomité).

Øget samarbejde og forbedrede netværk, nationalt og internationalt

Hovedparten af de interviewede bevillingsmodtagere fortæller desuden, at de har haft et udbytte af bevillingen i form af øget samarbejde og forbedrede netværk, både nationalt og internationalt. Via arbejdet med de forskningsprojekter, som bevillingerne har finansieret, styrkes eksisterende samarbejdsrelationer, og der skabes nye relationer og forskernes netværk udvides. Ifølge informanterne giver bevillingerne nogle vigtige økonomiske muligheder, der er med til at facilitere samarbejde og danne basis for deltagelse i netværk og andre vigtige faglige fora. De økonomiske muligheder medvirker også til, at udenlandske forskere kan inviteres på gæstevisit, at bevillingsmodtageren selv kan tage på gæstevisit samt at der fx kan arrangeres konferencer og/eller deltages i konferencer. Tre af de interviewede bevillingsmodtagere beretter om disse sidegevinster på følgende måde:

Modtager af mindre bevilling, FSE: *"Via sådan en bevilling får man også en blåstempling, som måske gør, at man nemmere kommer ind i netværk. De netværk kommer man selvfølgelig ind i, i kraft af den forskning man præsterer, de spørgsmål man stiller til seminarer og konferencer, og den person man er i et konkret samarbejde. Men det er alligevel noget, der fungerer som en løftetrinsrakete. På den måde giver det et skub karrieremæssigt, tror jeg."*

Modtager af mellemstor bevilling, FSS: *"Med den udvikling, der sker, når man bliver mere og mere velrenommeret i samfundet af forskere og publicerer mere og mere, så er der også mere fokus på én internationalt og så får man automatisk flere samarbejder. Så det har egentligt været med til, at man står stærkere forskningsmæssigt, man er i stand til lettere at gå ud og få samarbejdspartnere på de projekter, man gerne vil samarbejde omkring, man bliver inviteret til møder og foredrag om de bedste af ens ting. Så det betyder rigtig meget og har været med til at åbne op."*

Modtager af større bevilling, FTP: *"Man kommer ind i en positiv spiral. Ubetinget. Enhver forsker skal have muligheden for at få sådan en positiv oplevelse. Så rider man på en bølge. Via det projekt fik jeg skabt ekstra internationale kontakter; fx blev jeg inviteret til, sammen med en meget stor amerikansk professor, at skrive et kapitel til en stor bog indenfor området."*

Særligt modtagerne af de større bevillinger angiver også, at man som modtager af en forskningsrådsbevilling får en større gennemslagskraft, som virker understøttende for karrieren. Flere af informanterne fortæller, at dette også har en betydning i forhold til internationalt samarbejde. Dels fordi man har større pondus med en forskningsbevilling i ryggen. Dels fordi man med en forskningsrådsbevilling på hånden har mulighed for at påtage sig arbejdsopgaver og indgå samarbejde. To af de interviewede siger herom:

Modtager af mindre bevilling, FSE: *"Man bliver taget mere alvorligt af sine udenlandske samarbejdspartnere, hvis man har ekstern finansiering".*

Modtager af mellemstor bevilling, FSS: *"Et punkt, hvor man virkelig vil kunne se, at bevillingen har haft betydning, hvis jeg kigger tilbage, det er ift. det internationale samarbejde. Fordi jeg havde bevillingen, kunne jeg sige til de internationale kontakter: 'Jamen, det kan jeg være med på - hvis I har prøverne, så kan vi godt lave analyserne her'."*

Karriereavancement

Flere af de interviewede bevillingsmodtagere formidler en oplevelse af, at deres forskningsrådsbevilling mere eller mindre var direkte årsag til, at de opnåede karriereavancement. Tre af de interviewede siger således:

Modtager af mindre bevilling, FKK: *"Bevillingen har helt klart betydet meget ift. mit karriereforløb; både at jeg fik en professortitel tildelt, men også, at min prestige og kompetencer blev hævet indenfor forskningsmiljøet."*

Modtager af mellemstor bevilling, FSS: *"Det var rigtigt dejligt at få den bevilling. Den førte også til, at jeg fik en mere attraktiv stilling (som professor, red.), og den muliggjorde, at vi fik sat et helt nyt forskningsområde op."*

Modtager af større bevilling, FKK: *"Jeg tror godt, at jeg kunne have gjort mig gældende indenfor det her felt, men ikke lige så stærkt som med den her bevilling i ryggen. Jeg tror også, at den var medvirkende til min ansættelse som professor."*

At de interviewede bevillingsmodtagere har en oplevelse af, at deres forskningsrådsbevilling har ført til, at de opnåede karriereavancement stemmer godt overens med resultaterne fra den registerbaserede delundersøgelse, som netop påviser, at bevillinger har en positiv og signifikant effekt på sandsynligheden for at blive professor (også omtalt som professoreffekten) (for uddybning, se Delundersøgelse 5: Den registerbaserede effektundersøgelse).

Uddannelsesmæssige outputs og 2. generationseffekter

For flere af de interviewede bevillingsmodtagere, især dem der har modtaget en større bevilling, synes desuden at gælde, at bevillingerne fra DFF har medvirket til, at der blev skabt et miljø omkring de givne forskningsprojekter, hvor også andre succesfulde projekter, bevillinger og mennesker synes at finde hen. Eller det danner basis for, at værtsinstitutionerne finansierer, at en ph.d.-studerende eller en post doc kan knyttes til projektet.

For en række af forskningsprojekterne kan man tale om, at der har været positive effekter også for 2. generation, dvs. for de yngre forskere, der har været ansat på/involveret i de forskellige projekter.

Modtager af mindre bevilling, FNU: *"Vi har haft mange specialestuderende og seks phd studerende involveret i projektet. Det har betydet rigtigt meget også for dem. Det er altid meget inspirerende for de studerende at være med i et projekt, hvor der både er forskere og andre studerende, og hvor vi holder møder og prøver at koordinere og sammenligne de ting de forskellige kommer frem med. Det har da været enormt vigtigt for dem."*

Modtager af større bevilling, FTP: *"Der har jo helt klart også været et uddannelsesmæssigt udbytte, både ift. den phd studerende og med flere af de specialestuderende, som vi havde på projektet. Og det synes jeg egentligt er en vigtig ting i forhold til at bevillige penge til universiteterne – både så vi får lavet noget forskning, men også at det så bidrager til undervisningen."*

Modtager af større bevilling, FNU: *"En god ting ved projektet var, at vi fik en postdoc ansat. Det har båret frugt. Vi har fået meget ud af det. Jeg håber meget, at vi kan fastholde ham i systemet."*

Modtager af større bevilling, FKK:

"Der var midler både til at ansætte forsknings-assistenter, videnskabelige assistenter og studenter-medhjælpere til at udføre noget af arbejdet, og det har da givetvist også betydet et løft for deres karriere."

En informant fremhæver også, at bevillinger fra DFF givet til én forsker sagtens kan få en effekt ikke bare for de yngre forskere, som ansættes på projektet, men også for andre forskerkolleger, *"som ikke selv har penge, men de har projekter, som skal bruge næsten det samme data"* (modtager af større bevilling, FSE). På den måde kan man tale om, at bevillinger også får en inddirekte karrierefremmede effekt, når andre gives adgang til fx at lave analyser på data eller bruge laboratorium og udstyr indkøbt via de bevilligede projekter.

3.5 Planmæssig gennemførelse

Ud af de 20 cases, der er undersøgt ifm. til evalueringen, er ni forskningsprojekter i varierende grad blevet beskåret, hvorimod 11 er blevet bevilget det fulde ansøgte beløb. Af nedenstående figur fremgår andelen af projekter, der er blevet beskåret, og det angives samtidig om beskæringen har haft konsekvenser for målopfyldelsen eller ej.

Konsekvenser for projekternes gennemførelse med og uden beskæring		
	Beskæring	Ingen beskæring
Konsekvenser for målopfyldelse	4 informanter	3 informanter
Ingen konsekvenser for målopfyldelse	5 informanter	8 informanter

Beskæring med konsekvenser for målopfyldelse

Fire informanter falder inden for denne kategori, men konsekvenserne for gennemførelsen af deres forskningsprojekter tegner sig alligevel forskelligt. En informant udtaler således:

Modtager af mellemstor bevilling, FSS:

"Selvfølgelig har det en konsekvens, at man søger om 2,3 millioner og får 1. Så derfor kan jeg ikke sige, at det er lykkedes mig at gøre alle de ting, jeg gerne ville gøre. Vi har været nødt til at lave en tilskæring af projektet og så gå videre med det, vi syntes var de bedste dele af projektet".

To andre informanter har ligeledes fået beskåret deres projekt. For den første førte det til et nyt fokus og indsamling af ny empiri, men informanten vurderer ikke desto mindre, at de overordnede mål stadig blev opfyldt. For den anden informant havde beskæringen af projektet, i form af lønmidler, konsekvenser for hendes rolle i det overordnede projekt, forstået på den måde, at hendes andel – hendes egen forskningstid – på projektet måtte reduceres, hvilket vurderes kan få konsekvenser for projektet på sigt. Indtil videre forløber det dog efter den oprindelige forskningsplan.

Den sidste informant har nået de fastsatte mål, men det har taget fem år frem for de planlagte to. Dette skyldes blandt andet, at et bestemt apparatur ikke blev bevilget, hvilket besværliggjorde processen. Hovedårsagen var dog, at en laborant sagde op undervejs, og det ikke var muligt at erstatte vedkommende på grund af et ansættelsesstop på universitetet. Her kan man derfor tale om, at det i højere grad var faktorer uden for rådets påvirkning, der indvirkede på gennemførelsen af projektet.

Beskæring uden konsekvenser for målopfyldelse

For denne gruppe gælder det, at projekterne trods beskæringer, der dog specielt har været af mindre karakter, er blevet gennemført som planlagt, når der korrigeres for de forskellige tilskæringer.

Ingen beskæring og ingen konsekvenser for målopfyldelse

For 8 af de 20 cases gælder det, at det ansøgte beløb ikke blev beskåret, og de pågældende forskningsprojekter er alle gennemført planmæssigt i forhold til forskningsplan og målbeskrivelse. Som en informant dog påpeger *"afviger man altid lidt"*. For flere af bevillingsmodtagerne i denne gruppe gælder det desuden, at flere mål end de først beskrevne er blevet opfyldt undervejs i projektet, og for en af informanterne blev nogle målsætninger udvidet på nogle områder, mens de blev afskrevet på andre, men alt i alt blev de overordnede mål nået.

Ingen beskæring men med konsekvenser for målopfyldelse

Denne mindre gruppe af bevillingsmodtagere udtrykker hver især forskellige årsager til, at deres projekter ikke blev gennemført som planlagt. Dette er dog ikke ensbetydende med, at de overordnede mål ikke blev nået, men derimod at forskellige faktorer indvirkede på processen og medførte ændringer i forhold til de oprindelige intentioner. Eksempelvis beretter en bevillingsmodtager af en mellemstor bevilling fra FSE, at det var nødvendigt at dreje fokus for projektet og for den efterfølgende artikel, eftersom han fandt ud af, at to andre allerede havde beskæftiget sig med samme problemstilling. Af den årsag er artiklen blevet udskudt (projektet blev bevilget i 2001), og den ligger på dette tidspunkt til vurdering med henblik på publicering.

For en anden informant, som modtog en stor bevilling fra FKK, betegnes projektet *"som endt i en blindgyde"*. Overordnet lykkedes det dog at opfylde de overordnede mål i beskrivelsen, og den tilknyttede ph.d. studerende blev færdig med sit projekt. En stor del af projektet bestod dog i et praktisk samarbejde med de tidligere amter som hovedaktører; et samarbejde, der med strukturreformen og den dertilhørende nedlæggelse af amterne opløstes, hvilket spændte ben for gennemførelsen af projektet. Den tredje informant nåede også sine overordnede mål, men mener generelt ikke, at forskningsprojekter nogensinde forløber som planlagt, og at det nødvendigvis ikke er opfyldelsen af et specifikt mål, man skal stræbe efter. Han udtaler i forlængelse heraf:

Modtager af mellemstor bevilling, FSS: *"Man har nogle intentioner om, hvordan tingene skal køre, og så kommer de første forsøg, og så bliver man klar over, at man må justere sin plan (...) Det er jo netop det med, at man får muligheder for at gå alle veje. Vi skal ikke sigte et bestemt sted, man har selvfølgelig en intention om et eller andet, men om vi*

rammer A eller B det er lige meget. Bare vejen har været frugtbar”.

De ovenstående kategorier afspejler, at der kan være forskel på, i hvilken grad målsætninger defineres, og hvor detaljerede disse målsætninger beskrives i ansøgningen. Dette påvirker derfor også det faktum, at stort alle informanter på en eller anden vis vurderer, at de har nået deres overordnede mål. Det afgørende i denne sammenhæng, hvilket også afspejles i de ovenstående interviewuddrag, er snarere, hvordan forskningen er forløbet, hvilke faktorer, herunder udefrakommende påvirkninger, der har influeret på processen samt måden, hvorpå informanterne individuelt forholder sig til prædefinerede målsætninger og forskningsplaner.

3.6 Nye og overraskende resultater?

På spørgsmålet om, hvorvidt informanterne, i forbindelse med de bevilgede forskningsprojekter, opnåede forventelige resultater eller der opstod nye og overraskende resultater igennem projektforløbet, udtaler en informant:

Modtager af mindre bevilling, FSS:

”Hvis man vidste, hvilke resultater man ville få, ville det ikke være forskning (...) Man kender ikke resultaterne. Ellers havner man i et system som det amerikanske system, hvor man har gjort alle forsøg på forhånd, og så opnår man præcist det, man havde forventet, og samtidigt laver man nye forsøg, som man baserer næste ansøgning på. Det er en lidt artificiel måde at gøre det på (...) Der er principielle forskelle mellem det og så at have en præliminær forskningsplan, og så se hvad der sker. Måske sker der slet ikke det, man forventer”.

Dette afspejler en meget generel holdning blandt bevillingsmodtagerne; at forskning på forskellig vis drejer sig om at nå frem til nye erkendelser, og hvis forskningsresultaterne *”er alt for forventede, så er der ingen grund til at lave forsøget”*, som en bevillingsmodtager fra FTP udtrykker det. Det betyder dog ikke nødvendigvis, at ens forhåndshypoteser ikke verificeres. For størstedelen af informanterne gælder det, at resultaterne i store træk blev, som de havde forventet, samtidig med, at de også opnåede nye og overraskende resultater. En informant beskriver det på denne måde:

Modtager af stor bevilling, FKK:

”Altså, der kommer jo altid nogle nye erkendelser, som man ikke havde forudset. Men sådan overordnet betragtet, så synes jeg, at vi nåede de mål, vi havde forestillet os, måske på en lidt anden måde, men det var kun til det bedre”.

Der er gradsforskelle mellem, hvor på akse mellem forventelige og overraskende resultater, bevillingsmodtagerne indplacerer sig. Det er samtidig også en forskel, der varierer i forhold til type af projekt. Der kan således være forskel på, om et projekt eksempelvis er af mere deduktiv henholdsvis induktiv karakter, hvor der ved sidstnævnte typisk i mindre grad på forhånd er

defineret faste forhåndshypoteser for udfaldet af undersøgelsen. I den forbindelse er det også forskelligt, hvorvidt et bevilget projekt er en videreudvikling af tidligere forskning, eller om forskerne bevæger sig inden for et helt nyt felt. Dog synes det at være generelt for alle informanter, at de på den ene eller anden måde har opnået ny viden af varierende karakter, og at de alle *"er blevet klogere hen ad vejen"*, som en informant fra FKK formulerer det. Eksempelvis er nye teorier samt nye overraskende observationer og metodiske løsninger m.v. blevet udviklet.

3.7 Ambitionsniveau

Der er forskel på, hvorvidt informanterne betegner de mål, de har sat i ansøgningerne til de pågældende forskningsprojekter, som mere ambitiøse end de mål, som de normalt sætter sig i forbindelse med forskningsprojekter. Fordelingen falder stort set ligeligt mellem de, der siger nej til, at de mål, de har sat sig i ansøgningen til forskningsrådet, er mere ambitiøse end normalt, og de, der svarer ja det dette.

Fælles for de bevillingsmodtagere, der ikke karakteriserer målene til deres forskningsprojekt som mere ambitiøse end normalt, er, at de normalt sætter sig ambitiøse men samtidig også realistiske mål ift., hvad det er muligt at gennemføre. I denne forbindelse spiller projektets karakter og omfang mv. naturligvis også en rolle for de mål, der bliver sat. I forhold til ambitionsniveau udtaler en informant meget sigende for gruppen af "nej-sigere", at det ikke giver mening, at tale om at være mere ambitiøs end ellers, når man søger om en bevilling fra DFF: *"Ambitionerne er altid de samme: At lave så god forskning som overhovedet muligt!"* (modtager af mellemstor bevilling, FSS).

Forskellige årsager gør sig derimod gældende blandt de bevillingsmodtagere, der mener, at de i forbindelse med deres bevilgede projekter har sat sig flere ambitiøse mål end de normalt gør. For flere handler det om at være mere ambitiøs i forhold til graden af analyse og indsamling af empiri. Et eksempel på sidstnævnte er en forskers involvering i et internationalt samarbejde, hvilket den pågældende forsker betegner som ambitiøst, eftersom han aldrig tidligere har arbejdet i Afrika, som projektet fordrede. Også en anden beskriver det forskningsprojekt, som udløste midler som ambitiøst, og siger i forlængelse heraf: *"Det skal helst være den bedste forskning, der bliver præsenteret for forskningsrådet, og den bedste forskning, som får pengene"*. Et tredje aspekt reflekteres i nedenstående udsagn:

Modtager af mellemstor bevilling, FSS: *"Det var slået stort op, og måske også bevidst slået større op end hvad jeg egentligt forventede, men netop for at få det til at virke som noget, der var værd at satse på. Det synes jeg måske nok, at man gør nogen gange. Det er et enormt arbejde, man lægger i sådan en ansøgning, og så søger man ikke kun lige 200.000, så vil man gerne have det til at batte, hvis det endelig skulle være"*.

I relation til dette udsagn, er det kun denne bevillingsmodtager, der eksplicit udtrykker, at han har slået projektet større op, end hvad der måske var realistisk muligt at gennemføre. I forlængelse heraf mener en bevillingsmodtager fra FNU, at: *"Der har været en tendens til at*

smøre tykt på. Jeg ved, at nogen har gjort det, for vi får jo nok kun det halve ikke?'. Hun mener, at denne praksis ikke længere eksisterer i og med, at de i de faglige råd ikke længere beskærer projekter i samme grad som tidligere, men i højere grad bevilger hele budgettet til et ansøgt projekt. Foruden ovennævnte informant, er det dog ikke en problemstilling, der kommer til udtryk blandt undersøgelsens bevillingsmodtagere.

3.8 Risikoprofiler

Generelt er der en holdning blandt bevillingsmodtagerne til, at det ikke er forskning, hvis der ikke er en eller anden form for risiko tilknyttet. En informant opsummerer denne holdning, som størstedelen af informanterne udtrykker i forhold til, at der må være en vis grad af satsning tilknyttet forskningsrådsfinansieret forskning:

Modtager af en mellemstor bevilling, FSS : *"Så satser man. Det vil jeg også mene, at man skal gøre. Ellers bliver det sådan noget leverpostejsforskning; det er ikke meningen med de her penge, synes jeg. Og derfor kan det også godt gå galt. Men så går det jo galt på en måde, hvor der stadigvæk vil komme nogle artikler ud af det, men det ville sikkert bliver mere gennemsnitlig forskning man lavede"*.

Der er dermed tale om en kobling mellem på den ene side at bedrive forskning indeholdende et eksplorativt element i jagten på ny viden, og samtidig er der *"tænkt et sikkerhedsnet"* ind i form af blandt andet afprøvede metoder og teknikker, indsamling af pilotdata, planlægning af logistik etc. M.a.o. er så mange faktorer som muligt gennemtænkt, således at forskningsprojektet kan sikre en eller anden form for resultat og flytte forskningen fremad. I forlængelse heraf er der da heller ingen af de interviewede bevillingsmodtagere, der vurderer deres projekter i højrisikogruppen og i fare for ikke at kunne blive gennemført (jf. ovenstående). Ligeledes mener størstedelen, at der i forbindelse med deres projekter kun er tale om en mindre risiko, der overordnet relaterer sig til projektets karakter. Således vurderes risikoen eksempelvis større ved de forskningsprojekter, der inkluderer feltarbejde, forskellige former for forsøg eller ved andre former for empirisk dataindsamling end ved eksempelvis de projekter, der sigter på analyse af eksisterende materiale eller analyser af mere teoretisk karakter. En enkelt informant nævner, at han, for at mindske risikoen, udformer ansøgninger så de, foruden mere risikobetonede elementer, også indeholder igangværende forskning, hvor han er sikker på udfaldet. Denne form for praksis har lighedstræk med fremgangsmåden i det amerikanske system, som det karakteriseres af en anden informant (jf. ovenstående).

3.9 Slutrapportering og opfølgning på projekter

I interviewene kommer informanterne også ind på de procedurer, som er knyttet til en bevilling fra forskningsrådet bl.a. den afrapportering, som bevillingsmodtagere skal levere, når bevillingen udløber og projektet afsluttes. Flere af de interviewede efterlyser i den sammenhæng, at forskningsrådet giver en eller anden form for tilbagemelding. Flere påpeger i forlængelse heraf, at det er lidt uklart, hvordan de faglige forskningsråd modtager slutrapporten, og hvad der vægtes heri. Af denne grund nævner en informant, at hun *"rapporterede så bredt"* som muligt med henblik på at få afdækket opnåelsen af de mål, der indledningsvist var formuleret.

I udformningen af slutrapporten lægger stort set alle informanter dog først og fremmest vægt på at beskrive, hvad de har opnået, og hvad de har publiceret. Det er m.a.o. overvejende 'effekterne på den videnskabelige produktion og andre outputs' ("output additionality") (jf. afsnit 1), der overordnet fokuseres på i slutrapporterne. Derudover medtages uforudsete forhold, der har influeret på processen, en beskrivelse af centrale arbejdsprocesser samt opnåelse af målsætninger. Flere nævner samtidig, at de også redegør for det, der kan betegnes som 'effekter på den forskningsmæssige adfærd' (jf. afsnit 1) i forhold til, hvordan den videnskabelige position er blevet styrket samt hvilket antal studerende og/eller yngre forskere, der har været tilknyttet projektet (2. generationseffekter, jf. tidligere), etc.

I lighed med ansøgningsprocessen (jf. tidligere) opleves aflevering af slutrapport og slutregnskab som "*noget der hører med*", og ingen betragter denne procedure som urimelig. Kun en enkelt informant oplever den administrative del (både slutrapport og slutregnskab) som "*tung*" og henviser til, at forskere "*ikke er administratorer som typer*". Med hensyn til slutregnskabet udtrykker flere dog i overensstemmelse med denne informant, at det kan være et stort arbejde at aflægge slutregnskab, og derfor ser de det som en uvurderlig hjælp, at der fx ofte er administrativ hjælp at få fx til udformning af budget, slutregnskab m.m.

3.10 Efterspil

Som en del af undersøgelsen er bevillingsmodtagerne blevet spurgt, om der har været et udbytte eller en effekt af bevillingerne, som har rakt længere frem end selve projektperioden. Også på dette spørgsmål svarer størstedelen af de interviewede bevillingsmodtagere positivt. Flere beskriver, at bevillingen skabte en "*et positivt spin-off*", havde en "*sneboldeffekt*", generede "*en bølge af goodwill*" eller spredte sig "*som ringe i vandet*" forstået på den måde, at bevillingerne ofte førte andet og mere med sig, fx har flere oplevet en stigende efterspørgsel ift. at deltage i konferencer, afholde foredrag og virke som fagfælle referee jf. tidligere; noget, som også vurderes at have haft en karrierefremmende effekt for de berørte bevillingsmodtagerne. Dette gælder uanset bevillingsstørrelse.

Hovedparten af informanterne giver desuden udtryk for, at deres forskningsrådsbevillinger var med til at danne grundlag for udviklingen af nye projekter og nye bevillinger, både nationalt og internationalt. Enten som en direkte videreførelse af projektet, eller hvor projektet på anden måde har banet vejen for ny forskning.

3.11. Holdninger til Det Strategiske vs. Det Frie Forskningsråd

I det følgende skal vi se nærmere på, hvilke holdninger de interviewede hovedbevillingsmodtagere har til DFF's rolle/virke, til problematikken om de mindre bevillinger versus de større bevillinger og ikke mindst til spørgsmålet om de ansøgte forskningsprojekters risikoprofiler.

Den frie forskning er vigtig

Flertallet af de interviewede hovedbevillingsmodtagere tilkendegiver, at den frie forskning er vigtig. Den gennemgående holdning synes at være, at man ikke altid kan eller skal forsøge at styre forskningen. Der skal være rum til og mulighed for 'bottom up forskning', hvor forskerne forfølger egne temaer og interesser uafhængigt af strategier på institut-, fakultets- eller institutionsniveau og uafhængigt af politiske udmeldinger og overordnede satsningsstrategier.

En af informanterne siger i den forbindelse: *"Det er en principiel misforståelse fra politikernes side, at de tror, at de kan bestemme, hvor gennembruddene skal komme. Det er helt forkert tænkt"* (modtager af en mindre bevilling, FSS). Den holdning, som denne informant udtrykker ligger sig tæt op ad nogle af de øvrige holdningstilkendegivelser, og samlet understreger interview-materialet, at de interviewede forskere mener, at DFF *"virkelig fortjener sin eksistens"*, som en af de interviewede formulerer det. Samtidig understreger en informant, at det også er vigtigt at støtte op om den forskerinitierede forskning, blandt andet fordi denne har potentiale til at være nyskabende i stedet for at producere 'mere-af-det-samme'-forskning. På den måde er det også sandsynligt, at bevillinger givet af DFF kan danne grundlag for fremtidige strategiske satsningsområder og en vellykket afvikling heraf. En af de interviewede bevillingsmodtagere tilkendegiver følgende om spørgsmålet om ricisi:

Modtager af større bevilling, FTP:

"Jeg ville ikke søge De Frie Forskningsråd om midler til at lave resultater, jeg var sikker på. Jeg synes, at der er disharmoni i det. I vores projekt lå der en klar risiko for, at dele af projektet ville blive op ad bakke. Der var vi klar over, at vi skulle ud og bryde ny grund. Og det er der en risiko ved. (...) Det er selvfølgelig en afvejning. Det kan ikke være rent 'blue horizon' alt sammen. Der skal være en eller anden sikkerhed for, at det her får også flyttet noget, men der må godt være den der twist, hvor man tænker "wow, fantastisk ide, gad vide, om det kan lade sig gøre". Den tanke synes jeg er vigtig, uanset om det er FKK eller FNU eller hvor vi er henne. Der skal være et element af det i projekter fra De Frie Forskningsråd."

Mange af de interviewede bevillingsmodtagere taler om den lave succesrate, som kendetegner DFF, og det kan heller ikke overraske, at flere udtrykker ønske om, at der var flere midler til uddeling hos DFF. Ifølge en af de interviewede er det helt essentielt, at man med disse midler bakker massivt op om den enkelte forsker, da det er her, forskningen virkelig rykker, og der er mulighed for at markere sig på den internationale forskerscene.

Man får mere for pengene

En af grundene til, at de interviewede bevillingsmodtagere lovpriser DFF-bevillinger er også den autonomi, den enkelte forsker gives ift. at bestemme forskningsprojekternes tilrettelæggelse under projektperioden (jf. tidligere), men også den fleksibilitet, der ligger i at være færre om at gennemføre projekterne. Ganske mange informanter tilkendegiver, at de mener, at man får mere forskning for pengene ved bevillinger givet af Det Frie Forskningsråd fremfor Det Strategiske Forskningsråd - *"Jo større bevillinger, jo mindre forskning får du pr. krone"*. De helt store bevillinger kritiseres for at være for administrativt tunge, for at tvinge forskerne til *"at klippe en tå og hakke en hæl"* for at passe ind, for at være uoverskuelige, og for ikke at generere følelser af ejerskab og personlig ansvar. Fire af de interviewede siger herom:

Modtager af mellemstor bevilling, FSS: *"Nu har jeg selv været med i nogen af de meget større bevillinger (fra DSF, red.), som efter min mening - og det må du meget gerne citere mig for - er noget værre*

skidt. Jeg er absolut ikke tilhænger af de der kæmpebevillinger. Jeg synes, at det går til spilde i ingenting, og man får langt mere for pengene ved at give de her små bevillinger. (...) I de større bevillinger går det hele ofte bare vedligehold af nogle etablerede ting og til administration. Der er så mange folk, og man holder så mange møder, og man planlægger så meget, at der ikke bliver lavet noget som helst forskning for de penge."

Modtager af mellemstor bevilling, FSS:

"Det er ikke størrelsen på bevillingen, der er afgørende, det er frihedsgraden. Det er den der frihed til at agere, og det at man har personligt ansvar for det her. Det er ikke bare, at man har kæmpet for at blive en del af et eller andet stort konglomerat, og så har man krav på at få en bid af den kage der, som man så for øvrigt skal bruge halvdelen af sin tid på at gøre rede for, hvad man bruger til i et større administrativt kompleks. Den frie forskning, den er altså vigtig."

Modtager af større bevilling, FKK:

"Jeg synes, at det er vigtigt, at der er projektbevillinger af den her størrelse fra tre-fem millioner uden overhead. Det er min erfaring, at sådanne forskningsprojekter med fem-seks til ni-ti deltagere; de fungerer fantastisk godt. Det kommer der virkelig noget ud af. Og det synes jeg, at man kan se både i antallet af publikationer, internationale netværk og en hel række andre ting. Mens de meget store projekter, 20-25 millioners projekter, de er vanskeligere og jeg synes altså ikke, at man får så meget for pengene, som man får sammenligningsvist ved fx fire af de mindre projekter. Og det er tit, fordi det bliver sværere at styre. Der er en masse ting, som gør, at de større projekter ikke altid, efter min erfaring, er helt så meget værd. Man får ikke helt så meget for pengene."

Modtager af større bevilling, FTP:

"Man får meget mere ud af de små projekter, som det her forskningsprojekt jeg fik bevilget, i forhold til de to andre projekter, som jeg har været på, som har været en del af det strategiske på en 20-30 millioner, hvor jeg har fået en pose penge af samme størrelse, men egentligt måske både har skullet dreje lidt min egen ide for at møde de andre og samtidigt kan man sige, ikke har haft et nært så engageret lille team. (...) De frie midler, de er jo engagerende, netop fordi de er selvinitierede. Og det synes jeg afspejler sig i det engagement, der bliver lagt i projekterne, ikke?"

3.12 Større vs. mindre forskningsprojekter

Når vi i interviewundersøgelsen har spurgt ind til hovedbevillingsmodtagernes holdninger til bevillinger til henholdsvis mindre og større forskningsprojekter peger svarene ikke entydigt i en retning. På den ene side er der forskere, der fremhæver, at det er vigtigt, at der også indenfor DFF gives større bevillinger, som fx citatet nedenfor, hvor en informant udtrykker ønske om, at loftet for, hvor store bevillinger DFF kan give, hæves:

Modtager af større bevilling, FNU:

"Man skal turde give også enkeltindivider ret store bevillinger. Fordi det er det der skal til, hvis man tænker internationalt. Det skal ikke være sådan, at de store bevillinger kun kommer i forbindelse med de strategiske forskningsinitiativer. Hvor der automatisk er en hel masse partnere med, og så ender det, efter min mening, nogen gange med, at det bliver vandet lige lovligt meget ud. For at have impact, så er det også vigtigt, at der er nogle rimeligt store projekter i DFF. Det, der hedder et stort projekt i dag, er jo i virkeligheden ikke særligt stort, mener jeg."

På den anden side fremhæver flere af de interviewede bevillingsmodtagere, at det også er vigtigt at bevare de små bevillinger, hvilket citaterne fra de to informanter her nedenfor illustrerer. Det sidste citat viser tydeligt den dobbeltholdning, som synes at kendetegne flere af de interviewede; nemlig at der i regi af DFF skal være mulighed for både at søge om større og mindre bevillinger:

Modtager af mindre bevilling, FSE:

"Tendensen går mod større og større bevillinger. Og ud fra et administrativt synspunkt er det måske bedre, men jeg tror også, at det er vigtigt, at der gives de her små 'seed money' - vi sår nogle frø og ser om de vokser, så kan der måske komme flere penge. Det er også vigtigt med de her såkaldte småpenge, ikke?"

Modtager af større bevilling, FTP:

"Der er simpelthen et andet spillerum på de lidt større bevillinger. Det giver en enorm ro i et forskningsforløb, at der er lidt mere luft og plads til at lege og måske lave nogle lidt mere risikobetonede ting. Omvendt må jeg sige, at jeg ikke er tilhænger af, at man fuldstændig udraderer de små bevillinger, for der dukker nogle ting op, hvor man tænker 'yes, god ide, god kandidat, lad os få det projekt igennem'. Jeg synes, at begge modeller skal være i spil. Jeg ved godt, at det er svært med de beskæringer, der ligger på Det Frie Forskningsråd, men jeg synes, at man bør tilstræbe at have begge muligheder."

En enkelt informant problematiserer tendensen til, at der inden for FKK ikke længere gives midler til seniorforskerprojekter, der kunne søges af fastansatte. Han har selv fået midler fra

dette råd til at få frikøb til at skrive sin disputats, og netop dette er vigtigt indenfor humaniora, forklarer han: *"Det er altså den ældste type af forskning man har, den er hundrede år gammel, og den er vigtig stadigvæk, men de projekter bliver ikke tilgodeset med midler længere."*

4. Undersøgelsens resultater med fokus på rådsmedlemmerne

Som et led i denne evaluering indgår tidligere og nuværende rådsmedlemmers erfaring med og holdning til en hensigtsmæssig vurderingspraksis, bevillinger til mindre og større bevillinger samt prioritering af bestemte satsningsområder. Formålet med interviewundersøgelsen blandt rådsmedlemmer er bredt at afdække vurderingspraksis blandt de fem faglige råd i forbindelse med vurderingen og prioriteringen af henholdsvis større og mindre forskningsprojekter. Knyttet hertil er vægtningen af kriterier, risikovurdering og anvendelse af faglige skøn.

4.1 Formålene med at give en forskningsrådsbevilling

Blandt de interviewede rådsmedlemmer er der forholdsvis bred enighed om det overordnede formål med at give en forskningsrådsbevilling. Først og fremmest pointerer både tidligere og nuværende rådsmedlemmer, i overensstemmelse med formålet med DFF, at bevillingerne skal sikre og støtte den frie forskning samt stimulere god forskning af høj kvalitet. I den forbindelse udtaler et tidligere medlem fra FKK desuden: *"Man har større chance for, at det bliver frugtbart og godt, hvis man lader de tusind blomster blomstre"* dvs. hvis man støtter forskning nedefra; forskning initieret af forskerne selv.

Derudover nævner flere rådsmedlemmer, at bevillingerne skal styrke vækstlaget i dansk forskning, heriblandt fremme forskeruddannelsen og de yngre forskere. Flere forskere på tværs af de faglige råd påpeger ligeledes, at forskningen gerne skal være i front og af international karakter. Sidstnævnte er dog en faktor, der vægtes forskelligt blandt rådsmedlemmerne (jf. afsnit 8.4). Et tidligere rådsmedlem fra FSS siger:

"Hvis man ikke tør satse på den frie forskning, så har man ikke lige så god sandsynlighed for at få nobelpriser, om du vil - at komme derud med forskningen, hvor man virkelig laver noget, der er anderledes".

I den forbindelse nævner flere medlemmer, blandt andet fra FSE og FNU, at nytænkning må fremmes, og at der i systemet skal være plads til at tage chancer med projekter, hvor sigtet ikke nødvendigvis er veldefineret på forhånd. Her nævnes Niels Bohrs kvantefysik som eksempel på en ide, der først ansås som absurd, men senere ændrede vores verdensbillede fuldstændigt.

Vægtningen af forskellige former eller typer af projekter afhænger tilsyneladende af forskellige traditioner, både på tværs af og inden for de enkelte forskningsråd (jf. bl.a. afsnit 8.2), og disse forskellige fagtraditioner spiller ligeledes en rolle, når det kommer til rådsmedlemmernes holdninger til, hvad der er formålet med DFF-bevillingerne. Således fremhæver et nuværende medlem fra FNU, at det vigtigste formål med at give en forskningsrådsbevilling er at *"anspore god grundforskning i Danmark"*, hvorimod et nuværende medlem fra FTP udtaler, at en bevilling *"skal resultere i god videnskabelig produktion, som også har et anvendelsesformål"*. Denne distinktion afspejler den nye opdeling rådene imellem i forbindelse med forskningsråds-reformen i 2004, hvor det blev fastlagt, at FNU har til formål at støtte forskning med et erkendelsesmæssigt sigte, hvorimod det primært er FTPs opgave at fremme forskning med et anvendelsesorienteret sigte (jf. også Desk Research rapporten, s. 3). Således spiller

grundlæggende fagtraditioner og forskningsrådsstrukturen en væsentlig rolle i opfattelsen af formålet.

4.2 Større vs. mindre forskningsprojekter

Et særligt sigte med nærværende evaluering er, som nævnt, at se på holdningerne til og vurdere praksis vedr. prioriteringen mellem større og mindre forskningsbevillinger. Som det vil fremgå nedenfor afspejler interviewundersøgelsen med de tidligere og nuværende rådsmedlemmer en variation rådene imellem, hvad angår prioriteringen af og holdninger til bevillinger til henholdsvis mindre og større forskningsprojekter.

Interviewundersøgelsen viser således, at der er forskel på i hvilken grad rådene prioriterer fordelingen af midler til henholdsvis mindre og større forskningsprojekter. FTP har fx nedlagt bevillingerne til de store projekter, eftersom man vurderede, at der alligevel ikke var tilstrækkelige midler til dem, og eftersom det gik ud over succesraten på de mindre projekter og ved post.doc-bevillinger. Det skal her nævnes, at der ved de 'mindre' forskningsprojekter, kun benævnt 'forskningsprojekter' kan søges mellem ½ million og 4 millioner kr. (FTP, forårsopslag 2011). Dette virkemiddel falder således stadig ind under 'større forskningsprojekter', som de jf. tidligere, defineres i denne undersøgelse. Det understreger samtidig den problematik, som vi har redegjort for tidligere (jf. delundersøgelse 1: Desk rapport), nemlig at de fem faglige råd definerer de mindre og større projekter forskelligt og blandt andet opererer med forskellige beløbsstørrelser. Det er en faktor, der nødvendigvis må medtages som baggrund for analysen, eftersom det sandsynligvis vil have indflydelse på prioritering af og holdning til bevillinger til de mindre og større projekter.

På trods af dette nævner flere af rådsmedlemmerne, at særligt fra 2008 og frem, er der opstået en tendens til at give flere større bevillinger, blandt andet foranlediget af en overordnet politisk strømning. Et tidligere rådsmedlem fra FKK fortæller:

"Der kom jo nogle signaler oppefra om, at nu skulle Det Frie Forskningsråd som helhed give større bevillinger. Det var fordi det skulle være mere synligt, mere elitært og så videre. Alle de fine plusord, som blev væltet ned igennem systemet. Det er klart, at det sidder man jo ikke overhørig. Så i den tid jeg sad der, var der en udvikling i retning af at give større bevillinger, og det er en udvikling, der er fortsat også efter jeg er gået".

I relation hertil nævner et tidligere medlem fra FSE, at rådene blev præmieret fra en fordelingspulje i forhold til antallet af de store bevillinger, og denne strømning førte ifølge et tidligere medlem af FKK til, at fordelingen forskød sig fra en 40/60 fordeling mellem de større og mindre projekter til en klar overvægt af de større projekter. Et nuværende medlem fra samme råd understøtter denne prioritering: *"Det er sagt, at vi får mest ny forskning ud af det, når det er lidt større og flere samarbejder, eller det er de unge. Så det er en prioritering"*. Samtidig påpeger vedkommende dog også, at fordelingen kan skubbes lidt alt efter om der eksempelvis er mange gode post.doc'er eller kollektive projekter.

Flere tidligere og nuværende rådsmedlemmer nævner den forandring, som er sket fra at have muligheden for at bevillige mindre end det ansøgte beløb (den tidligere omtalte

beskæringspraksis), som havende en indflydelse på prioriteringen mellem større og mindre forskningsprojekter. Et tidligere medlem fra FSS påpeger således, at rådet tidligere sjældent bevilligede det fulde beløb, der var ansøgt om, og at der derfor var større fokus på forskningshøjden end på bevillingsstørrelsen. Et nuværende rådsmedlem i samme råd påpeger på samme måde, at beløbsstørrelse spiller en anden rolle nu ift. om man eksempelvis skal bevilge 6 millioner til et godt projekt eller 2 millioner til tre gode projekter, da der ikke længere er mulighed for at støtte delvist.

Undersøgelsen tyder på, at rådene håndterer denne problematik forskelligt. FKK har nedlagt det virkemiddel, der benævnes 'seniorforskerprojekter', jf. tidligere, hvorimod et nuværende medlem fra FSE mener, der er en tendens imod *"at blive mere nærige, hvad angår forskningsenhederne, det vil sige måske også beskære kollektive forskningsprojekter mere, end vi gjorde førhen"*. I FTP prioriteres de 'mindre' forskningsprojekter ifølge et nuværende rådsmedlem for at kunne holde succesraten *"oppe i et niveau, hvor det giver mening"*. Et nuværende rådsmedlem fra FNU omtaler samme problematik:

"Når succesraten går ned er der et ønske om at tilgodese så mange som muligt. Derfor er der typisk et vist ønske om at give til mindre forskningsprojekter frem for store forskningsprojekter. Hvilket ikke altid er, dels måske hensigtsmæssigt, og heller ikke altid nødvendigvis, kan man sige, den overordnede strategi heller ikke, fordi der blandt andet også har været præmier for at give større bevillinger".

De ovenstående udsagn vidner om en uoverensstemmelse mellem kravet om at bevilge midler til store projekter, og samtidig tilgodese flere ansøgere i forsøget på at holde succesraten oppe på et forsvarligt niveau.

Fordelen ved at give små bevillinger

Den overvejende tendens blandt rådsmedlemmerne er, at de fremhæver små bevillinger som værende vigtige for forskningen. Som et tidligere medlem af FKK påpeger: *"Små penge kan gøre en stor forskel for mange forskere"* (Tidligere medlem, FKK). Der er dog forskellige begrundelser for at skulle give mindre henholdsvis større bevillinger, som bl.a. bunder i faglige traditioner. Eksempelvis nævner flere rådsmedlemmer i de "tørre" råd, at små bevillinger er mere hensigtsmæssige inden for fx humaniora, da der ikke er behov for stort apparatur eller lignende ressourcekrævende materiel, og hvor bevillingen i højere grad benyttes til at støtte den enkelte forsker.

Et tidligere medlem af FSS påpeger ligeledes, at den faglige tradition inden for det sundhedsfaglige område tilsiger, at der søges midler fra mange forskellige kanaler, og at en mindre bevilling fra DFF giver bevillingsmodtageren bedre mulighed for at søge og opnå støtte fra disse andre kilder, som læner sig op af den faglige vurdering fra DFF.

Fordelen ved at give større bevillinger

Der er dog også flere rådsmedlemmer, som fremhæver det positive i større bevillinger, fx på grund af en forventning om en større effekt. Et tidligere rådsmedlem fra FTP siger således:

"Jeg har altid været tilhænger af, at der var større bevillinger, for jeg tror de har større effekt end mindre bevillinger. Vi har brugt meget tid på at hæve grænserne, fordi der ikke altid var enighed om, hvor de skulle være. Jeg synes, at det er spild af tid, at 20-25 mennesker skal sidde og diskutere meget små bevillinger. Det skal altså op i nogle mio. mindst, før det giver mening. Ellers må universiteterne tage sig af det, efter min mening".

4.3 Vurderingspraksis

Den konkrete vurderingspraksis har i høj grad været påvirket af de ændringer i rådssystemet, som er beskrevet i evalueringens første delrapport (se Desk Research Rapporten). De følgende afsnit vil gennemgå centrale udviklinger og elementer som i interviewundersøgelsen har vist sig at have særlig indvirkning på vurderingspraksis.

Udviklinger over tid

Den mest markante udvikling, som har haft indflydelse på rådernes praksis, lader til at have været en generel stigning i antallet af ansøgninger. Både forhenværende og nuværende rådsmedlemmer påpeger, at arbejdsbyrden for de enkelte medlemmer er meget stor, og et nuværende medlem fra FTP nævner, at der bruges mere end 200 timer (helt op til 400 timer inklusiv rejser) om året på rådsarbejde og påpeger: *"Det er jo meget at lægge oveni et almindeligt travlt arbejde"*.

Tidligere rådsmedlemmer pointerer også, at omlægningen i rådsstrukturen medførte væsentlige udfordringer, da forskellige vurderingskriterier og formålsopfattelser blev tvunget til at sameksistere i de nye råd. Fx beskriver et tidligere medlem af FTP, at rådet aldrig nåede frem til konsensus omkring vægtningen mellem erkendelsesorienteret forskning og mere anvendelsesbaseret teknologi og produktion. På samme måde beskriver flere nuværende medlemmer, at den nye rådsstruktur har givet problemer i forhold til vurderingen af projekter inden for de små fagområder og "magtkampe" mellem de forskellige fagtraditioner. Denne tendens tydeliggøres tillige ved en parallel udvikling mod færre medlemmer af de enkelte råd. Et nuværende medlem af FKK beskriver, at man er gået fra en balance, hvor både de små og de store fag følte sig repræsenterede i rådet, til en situation, hvor nogle nødvendigvis vil føle sig overset.

En anden væsentlig ændring som stort set alle nuværende rådsmedlemmer omtaler er indførelsen af eksterne paneler. Dog er der bred uenighed om, hvorvidt denne ændring har været positiv eller negativ, og om den i praksis får nogen indvirkning på den konkrete vurderingspraksis (se yderligere diskussion af eksterne paneler i afsnit 4.3.4)

Succesrater

Succesrater, defineret som forholdet mellem antal ansøgninger og antal bevillinger, kan ses som outputtet af rådernes arbejde – og har derfor også en væsentlig signalværdi for medlemmerne. Succesraterne i de enkelte råd opfattes generelt af de nuværende medlemmer som enten kontinuerligt lav eller decideret faldende, særligt som følge af den øgede mængde af ansøgninger (jf. ovenfor). Opfattelsen af succesraterne er mere varieret blandt de tidligere medlemmer.

Mange nævner, at succesraterne nu har nået et niveau, som ikke er holdbart, og et nuværende medlem af FNU beskriver, at der en enkelt gang decideret er blevet sat flere penge af til mindre forskningsprojekter for at holde succesraten oppe, på bekostning af de større forskningsprojekter. Samlet set opfattes denne udvikling som meget frustrerende af alle rådsmedlemmer, og der er generel konsensus omkring, at en succesrate på 10 % eller derunder, 'gør for ondt' i systemet, mens en succesrate på 30 % ville stemme bedre overens med kvaliteten i ansøgningerne. Flere rådsmedlemmer beskriver, at der internt i de enkelte råd har været diskussioner omkring, hvordan man kan holde succesraterne oppe, eksempelvis ved at ændre på virkemidlerne eller decideret "[o]m der er nogle vi skal skippe" (Nuværende medlem, FNU)

Ændringen i bevillingspraksis i 2009, som principielt gjorde op med rådernes mulighed for at uddele mindre beløb end det ansøgte, har ligeledes haft væsentlig indflydelse på succesraterne. Et nuværende rådsmedlem fra FSS siger herom:

"I gamle dage kunne man nemt skære i dem (de ansøgte forskningsprojekter, red.). Man kunne simpelthen bare sige: 'Godt projekt, men i stedet for en million, så får han en halv million'. Dengang fik 20 procent støtte, så støtten er halveret".

Muligheden for at beskære bliver af flere rådsmedlemmer fremhæves som ønskværdig, da det vil kunne styrke tiltroen til systemet, og rådernes mulighed for at anerkende gode ansøgninger.

Kendskab til ansøger

Som tidligere nævnt har en væsentlig ændring været den gradvise indføring af eksterne paneler, som skulle kunne gøre op med den mulige problemstilling, der ligger i forskningsmiljøernes relativt begrænsede størrelse i Danmark.

De fleste rådsmedlemmer er da også enige i, at grundet miljøernes størrelse står rådene ofte i en situation, hvor de har kendskab til ansøgerne og deres videnskabelige arbejde. Der er dog generel enighed om, at dette ikke udgør et problem i vurderingspraksis, og at det forhåndskendskab medlemmerne måtte have til ansøgerne også fremgår af selve ansøgningen, fx igennem CV. Et nuværende rådsmedlem fra FKK fortæller:

"Det er jo svært at glemme sine erfaringer. Selvfølgelig spiller det ind, at man kender folk og man ved, altså. Man kan godt tænke for sig selv, at det her det var godt nok en dårligere ansøgning end jeg troede du kunne lave, for eksempel. Det tyder jo på, at man har andre forventninger til vedkommende person, eller modsat måske. Selvfølgelig spiller det en rolle, om det er nogen man har videnskabelig tillid til. Men det kan man jo også se på folks CV'er."

Alle rådsmedlemmer påpeger, at der er strenge habilitetskrav i hvert enkelt råd – som et nuværende medlem af FTP siger: "Altså, vi farer jo ud og ind af døren hele tiden under rådsmøderne". Der lader dog til at være forskellig praksis fra råd til råd, ift. rådsmedlemmernes egne muligheder for at søge bevillinger. I FKK er det praksis, at rådsmedlemmerne ikke søger, mens de sidder i rådet, mens det i de andre råd er praksis, at ansøgninger, som involverer medlemmer, sendes i ekstern bedømmelse.

Udvidelsen af denne praksis med at sende ansøgningerne i eksterne bedømmelsespaneler til også at omfatte ansøgninger fra ikke-medlemmer, modtages af de adspurgte rådsmedlemmer med skepsis. Der er forståelse for idéen bag: *"Man kan sige, at fordelene er, at de jo nok om muligt er endnu mere uvildige end dem i rådet – sandsynligvis"* (Nuværende medlem, FSS) – men virkningen af en sådan praksisændring er der generelt ikke stor tiltro til. Særligt fremhæves proceduren omkring nedsættelsen af sådanne paneler, udvælgelsen af bedømmere, samt omkostningerne ved den praktiske udførelse som elementer, der vil kunne opveje eventuelle positive effekter.

Flere rådsmedlemmer fremhæver problemstillingen i, at det er rådsmedlemmer, som skal pege på eksterne bedømmere og at den 'personfaktor', som tiltaget skulle ophæve, dermed blot flyttes et led længere ud. Enkelte stiller også spørgsmålstejn ved kvalifikationerne hos de bedømmere, som siger ja til at påtage sig et så tidskrævende arbejde, og generelt er der ikke stor tiltro til, at tiltaget skulle kunne spare rådet for tid eller arbejde. Et nuværende rådsmedlem fra FTP forklarer:

"Lige nu har vi brugt meget tid på det her med paneler, for rådet skal stadig vurdere hver enkelt ansøgning, også selvom den har været i panelvurdering. Så det sparer ikke os for noget tid, tværtimod, for det gør, at vi også skal læse og forholde os til panelernes vurderinger".

Arbejdet i rådet

Som tidligere nævnt er en af de mest markante ændringer ift. rådernes vurderingspraksis reduktionen i antallet af medlemmer, samt den stigende ansøgningsbyrde. Denne udvikling stiller i højere og højere grad krav til rådsmedlemmernes kvalifikationer og engagement. Og som flere af rådsmedlemmerne pointerer, er arbejdet som rådsmedlem både arbejdsmæssigt krævende, men også psykologisk belastende pga. de beslutninger, som træffes, og da ansvaret for afslag ofte, af afviste ansøgere, tilskrives de enkelte medlemmer og rådets sammensætning er der enighed, om at medlemmerne udsættes for megen urimelig kritik. Som et nuværende medlem fra FKK siger: *"Repræsentativitet, det bliver personlig repræsentativitet. Det er selvfølgelig smadder hårdt"*.

Flere nævner, at de er blevet positivt overraskede over arbejdet som rådsmedlem generelt og arbejdsgangen i rådet, hvilket afspejler, at der er tendens til, at netop disse arbejdsgange i nogle miljøer opfattes negativt. Et nuværende rådsmedlem fra FTP siger:

"Jeg havde nogle forudindfattede meninger om, hvordan jeg troede det foregik, og jeg tænkte 'Okay, hvis de sidder der med 300 ansøgninger, så må der være grænser for, hvor grundigt hver af dem bliver behandlet. Nu hvor jeg selv sidder der, må jeg sige, at jeg synes virkelig, at vi gør os umage".

Generelt er der enighed om, at rådene gør deres bedste inden for rammerne, og et nuværende medlem af FTP pointerer, at hvis ansøgerne kunne være *"en flue på væggen"* i bevillings- og vurderingsprocessen, *"ville de føle sig godt behandlet"*.

Som følge af den ovenfor nævnte øgning i antallet af ansøgninger og stagnerende succesrate, stiger antallet af afslag naturligvis også. Der er tilsyneladende stor variation i de forskellige råds afslagspraksis, eksempelvis har afviste ansøgere i FSE mulighed for at ringe til et bestemt rådsmedlem og få uddybet feedback på afslaget. Et tidligere medlem af FSE påpeger, at denne praksis i mange tilfælde førte til ansøgninger af højere kvalitet, da ansøgerne fik mere konkret feedback. Denne praksis går ikke igen i de andre råd, hvor praksis lader til at være, at hvis ansøgerne ønsker yderligere kommentarer, kan de henvende sig til sekretariatet, som så evt. kontakter rådsmedlemmerne.

4.4 Vægtning af kriterier

Der ligger en række problemstillinger i, hvordan de forskellige kriterier i vurderingsprocessen vægtes op imod hinanden. I de følgende afsnit vil en række kriterier blive analyseret for at afdække, hvordan de vægtes i praksis.

Faglige skøn ift. bevillingsstørrelse

Der er generel enighed om, at den faglige vurderingsproces ikke er influeret af bevillingsstørrelse. Hvor bevillingsstørrelse nævnes som en faktor, handler det som oftest om kvalitetskriterier, eksempelvis sammenhængen mellem størrelsen på det ansøgte beløb og projektets karakter – er projektet realistisk inden for den givne ramme?

Dog nævner flere tidligere medlemmer, at jo større projektet var, jo mere tid blev der brugt på selve vurderingen: *"På at gå dem efter i sømmene og kræve mere af dem"* (Tidligere medlem, FSE). Et tidligere medlem af FNU pointerer, at denne ekstra opmærksomhed på de store projekter hænger sammen med den potentielt store indvirkning på andre projekters succes i bevillingsrunden – hvis et meget stort projekt opnåede bevilling, ville mange mindre/større ikke opnå bevilling.

Målsætninger og risikovurdering

Nogle af de væsentligste vurderingskriterierne for alle råd er krav om udspecificeret målsætning og overvejelser omkring gennemførligheden af projektet. En problemstilling som imidlertid rejser sig i forbindelse med disse to vurderingskriterier er, hvordan rådene vægter innovation vs. gennemførlighed. Flere rådsmedlemmer påpeger denne problemstilling, men der lader ikke til at være en konkret praksis inden for nogen af rådene ift., hvordan denne problemstilling håndteres. Et nuværende rådsmedlem fra FNU forklarer:

"Der kommer altid nogle overvejelser ind, for hvis noget skal være, have en chance for at være nyskabende, er der heller ikke nogen garanti for, at det rent faktisk fører til noget. (...) Der er jo altid et element af gamble der".

Det lader dog til, at der er visse variationer rådene imellem, når det kommer til at vurdere ansøgningernes målsætninger, og at disse variationer først og fremmest bunder i forskellige faglige traditioner. De 'tørre' råd (FKK og FSE) lader til lægge mindre vægt på en risikovurdering af, om projektet rent faktisk når frem til specificerede resultater, under henvisning til, at det inden for den samfundsvidenskabelige/humanistiske forskning ofte ikke er muligt at opstille klare og entydige målsætninger. Som et tidligere medlem af FKK pointerer, så *"kan du jo ikke foruddiskontere resultaterne"* i en sociologisk undersøgelse. Der er dermed en tendens i disse råd

til at vurdere forskningsdesignet og lægge mindre vægt på skarpe målsætningsformuleringer. I de 'våde' råd derimod (FTP, FNU og FSS) lader der til at være større fokus på de klare målsætninger og den praktiske gennemførlighed af projektet. Et nuværende rådsmedlem fra FSS siger således: *"Man vil jo ikke bare have mere af det samme. Der skal jo også være noget nyt i det, men samtidig skal der også være en vis sandsynlighed for, at det bliver andet end tankespind"*.

Denne variation går igen internt i nogle råd. Eksempelvis nævnes det, at der i FSE er to distinkte fagtraditioner, som har væsensforskellige kriterier for vurdering af projekter, henholdsvis en meget induktiv tradition, som vægter eksplorative forskningsdesigns, og en mere deduktiv tradition, som vægter stringent metodik og teoretisering.

Fordeling på fagområder

En anden mulig konflikt mellem vurderingskriterierne er mellem den faglige bredde i den frie forskning og kvaliteten af samme. Der er generel konsensus på tværs af rådene om, at det er et særligt fokusområde at sikre den faglige bredde såvel som den faglige dybde – om end der ikke lader til at være en fast praksis på området. Et nuværende medlem af FTP siger dog, at fordelingen på fagområder ingen rolle spiller i bevillingsprocessen, men adskillige andre rådsmedlemmer beskriver en vis opmærksomhed på netop at sikre den faglige bredde og de mindre fagområder. Et nuværende rådsmedlem fra FKK siger:

"Vi er meget meget optagede af, hvordan vi sikrer faglig bredde og kvalitet på én gang... Det er inde i overvejelserne, men i princippet er det jo kvalitet, der er det primære. Det er et vigtigere argument, end fordeling på fagområder".

Kvaliteten i ansøgningerne kommer dermed umiddelbart først, og først derefter kan hensyn til faglig bredde komme i spil ifølge et nuværende medlem af FNU, som pointerer, at det netop er en pligt at dække i bredden, så enkelte forskningsområder ikke *"går i stå"* (Nuværende medlem, FNU).

Dog tyder noget på, at det til en vis grad også afhænger af sammensætningen af rådet og de enkelte medlemmers evne til at fremføre de enkelte ansøgninger på en overbevisende måde. Flere nævner, at de netop mener, at de sidder i rådet pga. deres faglige profil og kompetence og det derfor er deres pligt at 'sørge for' deres fagområde. En hensigtsmæssig sammensætning af rådene må derfor antages at have en positiv effekt på den faglige bredde.

Ligeledes må der være opmærksomhed på faglige 'magtkampe' inden for rådene. Den ændrede rådsstruktur lader, jf. tidligere, til at have medført markante interne grupperinger inden for de enkelte råd, og et tidligere medlem af FNU påpeger også, at geografiske og institutionelle tilhørsforhold kan spille ind på vurderingen: *"Man forsøger at bygge bevillingsmønstret op ud fra en faglig synsvinkel, men jeg tror også, at der er nogle af rådsmedlemmerne, der har i baghovedet, at det skal være lidt balanceret mellem institutionerne"*. Denne tendens nævnes dog ikke af andre informanter.

Vægtning af et nationalt vs. internationalt perspektiv

Vægtningen mellem det nationale og det internationale forskningsperspektiv er tilsyneladende meget afhængig af fag og fagtradition. FNU og FTP beskrives begge som to faglige råd, der har et

meget internationalt perspektiv og det internationalt islæt i ansøgningen fremhæves af et nuværende medlem af FTP som et plus, omend ikke et krav. Dette står i kontrast til enkelte fagområder inden for FKK, der fremhæves som per definition nationale. Generelt er de fleste rådsmedlemmer dog enige om, at vægtningen af et evt. internationalt perspektiv i vurderingen afhænger af emnet og feltet, hvad et tidligere rådsmedlem fra FKK også siger: *"Det afhænger af emnet, men i udgangspunktet vil man helt klart, at nutidens forskning er tværfaglig og international"*.

Holdninger til skærpelse af ansøgningskrav

Som nævnt i delrapport 1: Desk Research, kan man over de seneste år se en tendens til, at kravene til ansøgningerne er blevet skærpet. Denne tendens er dog langt fra blevet registreret hos alle rådsmedlemmer, og flere nævner, at det ikke er sådan, de opfatter udviklingen. Blandt de, som har bidt mærke i skærpelserne, er der betydelig variation i holdningerne til dem. To tidligere rådsmedlemmer mener, at de skærpede krav i virkeligheden er en tydeliggørelse af vurderingskriterier og dermed noget positivt. Formålet er at give unge uerfarne forskere samme chance som ældre forskere, der har ansøgt mange gange tidligere. To andre rådsmedlemmer (nuværende FNU og tidligere FKK) hævder, at formkravene er blevet alt for omfattende og fremhæver, at det kan sætte de ansøgere, som ikke har et stærkt administrativt apparat til rådighed, i en klemme, eksempelvis inden for FKK, som dækker museumsforskere og "præstegårdsforskere", som ikke har en større institution til at rådgive og assistere dem ifm. fx budgetlægning.

4.5 Satsningsområder

Inden for de seneste år har der fra politisk side været formuleret en række satsningsområder, som rådene pålægges at tage hensyn til i deres bevillingsproces, fx kvindelige forskningsledere. Den generelle holdning til sådanne satsningsområder udtrykkes meget godt af et nuværende medlem af FKK, som forklarer det på følgende måde: *"Når man ikke har flere penge, er alle typer satsninger besværlige at have med at gøre, for så er der noget, der skal prioriteres over noget andet, og hvad gør vi ved det."*

Der lader til at være en delvist positiv holdning til karriereorienterede satsningsområder, fx et særligt fokus på kvindelige forskere eller yngre forskere, men der udtrykkes bekymring over at en sådan satsning nødvendigvis vil afskære andre fra at søge midler. Og netop denne forudgående selektering i ansøgere ses som et bevægelse mod strategisk forskning, som hører hjemme i DSF.

4.6 Holdninger til Det Strategiske vs. Det Frie Forskningsråd

Der er en tendens til en meget skarp grænsedragning mellem DFF og DSF blandt rådsmedlemmerne. Specielt ift. særlige satsningsområder viser interviewene tydeligt, at tematiske satsningsområder ses som et anliggende for DSF. Et tidligere rådsmedlem fra FSE siger:

"Min holdning har været, at når det her er det Frie Forskningsråd, så skal fidusen også være, at det skal være åbent. Og de målrettede satsninger har vi det Strategiske Forskningsråd til. Så jeg har været modstander af alle former for lukning".

Denne holdning går igen på tværs af råd og faggrænser. Enkelte informanter påpeger dog også, at der med fordel kunne etableres et større samarbejde og vidensudveksling mellem de to forskningsråd for at drage nytte af rådsmedlemmernes samlede viden og indsigt i forskningsmiljøernes arbejde. Der er dog bred enighed om, at tematiserede satsningsområder hører hjemme i DSF og skal holdes adskilt fra DFF.

4.7 Variation rådene imellem og internt i rådene

Samlet set viser interviewundersøgelsen, at der er overordnede ligheder rådene imellem, når det kommer til vurderingspraksis – men også, at der er visse variationer, særligt når det kommer til vægtningen af kriterier. Rådsmedlemmerne selv giver da også udtryk for, at de opfatter vurderingspraksis som nogenlunde ens, men at kriterierne naturligt er forskellige alt efter, hvilken fagtradition man tilhører.

En af den mest markante variationer på det praktiske plan er den konkrete håndtering af ansøgninger; hvor det er praksis i FSS at alle ansøgninger læses igennem af alle rådsmedlemmer, er det praksis i fx FKK og FSE, at ansøgningerne deles op og fordeles på stofgrupper, som laver den indledende forbehandling. FSS arbejder også med forbehandlere, men der gives udtryk for, at det er kutyme, at alle medlemmer læser alle ansøgninger.

De vigtigste variationer ift. vurderingspraksis drejer sig om klare målsætninger vs. eksplorativt design, og nationalt vs. internationalt perspektiv i ansøgningen. Disse variationer (jf. tidligere) kan tilskrives forskelle i den faglige traditionen inden for rådene.

En særlig problematik synes at være opstået som følge af den nye rådsstruktur; nemlig problemet omkring de markante forskelle, der er inden for de forskellige fagtraditioner. Denne konflikt kan muligvis være opstået før den sammenlægning, som forskningsrådsreformen medførte, men den lader til i nogle tilfælde at være blevet forstærket. Dette giver sig eksempelvis til udtryk i, at nogle faglige grupper inden for rådene skal dække større faglige områder og dermed vurdere flere ansøgninger, men at denne øgede arbejdsbyrde ikke giver udslag i flere bevillinger; den enkelte faggruppe må stå for flere afslag, end de finder forsvarligt, da de øvrige faggrupper *"støtter hinanden"*.

5. Sammenfatning og konklusion

På baggrund af interviews med en række hovedbevillingsmodtagere gives i nærværende baggrundsrapport en nuanceret beskrivelse af erfaringer, anvendelse og effekter af forskningsrådsbevillinger i perioden fra 2001 til 2008. Fokus er især på afdækningen af eventuelle forskelle mellem de udvalgte forskningsprojekter afhængig af bevillingsstørrelse. I tillæg til interviewene med hovedbevillingsmodtagere er en række nuværende eller tidligere rådsmedlemmer af de faglige forskningsråd tillige interviewet. Her var formålet at afdække vurderingspraksis i forbindelse med bevillingsuddelinger og prioriteringen af henholdsvis større og mindre forskningsprojekter.

5.1 Resultater fra interviewundersøgelsen blandt bevillingsmodtagere

Det overordnede fokus for interviewundersøgelsen har været at søge svar på spørgsmålet om, hvilken betydning det har at modtage en forskningsrådsbevilling fra Det Frie Forskningsråd, og

hvilke karrierefremmende effekter det, om nogen, genererer? Med udgangspunkt i bevillingsmodtagernes oplevelser, erfaringer og praksis har intensionen specifikt været at undersøge, hvorvidt man får mere forskning for pengene, hvis man prioriterer at give mindre bevillinger frem for større eller omvendt.

Helt overordnet er der blandt de interviewede hovedbevillingsmodtagere generel konsensus omkring, at det har stor - og for mange også afgørende betydning - at få en forskningsrådsbevilling; dette gælder interessant nok uanset størrelsen på bevillingen. Rent faktisk må en hovedkonklusion siges at være, at det er ganske svært, for ikke at sige umuligt, at sammenligne effekten af bevillingerne på tværs af beløbsstørrelse. Der tegner sig ikke noget entydigt billede. I nogle tilfælde er effekten af en mindre bevilling større for hovedbevillingsmodtageren end effekten af en stor bevilling; forstået på den måde, at en mindre bevilling på 500.000 til én forsker kan generere masser af karrierefremmende effekter (qua publikationer, samarbejde, anerkendelse, eksponering, o.lign) og dermed få stor betydning for den pågældende forsker, mens en større bevilling, som primært går til fx ansættelse af en ph.d.-studerende nok genererer et output i form af eksempelvis publikationer og anerkendelse, men samtidig er det ikke noget, der nødvendigvis har haft en kæmpe effekt på hovedbevillingsmodtagerens egen karriere – som en af modtagerne af et større forskningsprojekt udtrykker det: *"På en ene side har bevillingen været vigtig for min karriere, fordi jeg fik en dygtig ung forsker ind i min gruppe. På den anden siden havde det nok ikke været sådan, at min karriere havde ligget i grus, hvis ikke den var kommet."* Ved de større bevillinger er der til gengæld ofte væsentlige 2. generationseffekter, som bør medtænkes. Det er m.a.o. vigtigt at have i baghovedet, hvad formålet med de enkelte bevillinger har været, når man ser på de forskningsprojekter, som vi har haft som cases og diskuterer, hvorvidt man får mere forskning for pengene, hvis man prioriterer den ene type bevillingsstørrelse frem for den anden. Samtidig er det helt i tråd med de holdninger, som de interviewede bevillingsmodtagere iøvrigt tilkendegiver, når talen falder på fordelene ved henholdsvis mindre og større bevillinger. Også her tilkendegiver mange, at man ofte får meget for pengene ved de små bevillinger, især som instrument til at hjælpe de yngre forskere på vej (fx med post doc bevillinger). Den overordnede konklusion på baggrund af case-/interviewundersøgelsen må være, at Det Frie Forskningsråd fortsat bør tilstræbe at have begge bevillingstyper.

Hvis man skal opsummere, hvilke karrierefremmende effekter de forskningsprojekter, der indgår som cases i undersøgelsen, har genereret kan disse opdeles i følgende fire grupperinger:

Effekter på selve forskningen ("input additionality")

Case-/interviewundersøgelsen afdækker bl.a., at virkemidlet 'forskningsprojekter' i vid udstrækning har muliggjort forskning, som det ellers ikke ville have været mulig for bevillingsmodtagerne at gennemføre. Bevillinger fra Det Frie Forskningsråd lovprises i den sammenhæng pga. deres medvirken til at sikre, at den enkelte forsker kan forfølge egne temaer og interesser uafhængigt af strategier på institut-, fakultets- eller institutionsniveau og uafhængigt af politiske udmeldinger og overordnede satsningsstrategier. For en stor del af de undersøgte forskningsprojekter gælder desuden, at bevillingen har skabt de optimale forudsætninger for bevillingsmodtagerne ved at give mulighed for frikøb og dermed sikre sammenhængende tid og ro til fordybelse. Dette frirum italesættes som meget betydningsfuldt både i forhold til forskningsvolumen, -kvalitet, -gennemslagskraft og for det faglige niveau generelt.

Effekter på den videnskabelige produktion og andre outputs ("output additionality")

Flertallet af de interviewede bevillingsmodtagere beretter om en øget publiceringsvolumen og italesætter generelt dette som et væsentligt udbytte af bevillingerne. De publiceringer, som bevillingerne har afstedkommet, har ifølge de interviewede en vigtig karrierefremmende betydning, både her-og-nu, dvs. i direkte tilknytning til forskningsprojekternes gennemførelse (som publiceringer undervejs og i umiddelbar forlængelse af projektet), men også i årene, der følger, da genbesøg af og/eller viderudviklinger af forskningsprojekternes resultater ofte giver anledning til tidsforskudte publiceringer og/eller til yderligere publicering. For mange informanter udløser en bevilling samtidig anerkendelse, nationalt og internationalt, og det at modtage en bevilling beskrives som en kvalitetsstempling/blåstempling af den pågældende forskning. Den prestige, som knyttes til bevillingerne hænger sammen med bevidstheden i forskersamfundet om, at succesraten for ansøgere af bevillinger hos Det Frie Forskningsråd er meget lille. Samtidig formidler flere en oplevelse af, at den eksponering, der følger med en forskningsrådsbevilling, også er understøttende for forskerkarrieren. Flere af de interviewede beskriver, at bevillingen havde en "*sneboldeffekt*" forstået på den måde, at bevillingerne ofte førte andet og mere med sig, fx har flere oplevet en stigende efterspørgsel i forhold til at deltage i konferencer, afholde foredrag og virke som fagfælle referee, ligesom flere informanter oplever, at de qua bevillingen får tilbudt spændende arbejdsopgaver (fx som rådsmedlemmer i et af de faglige forskningsråd eller som formand for en større programkomité).

Effekter på den forskningsmæssig adfærd ("behavioural additionality")

Hovedparten af de interviewede bevillingsmodtagere fortæller desuden, at de har haft et udbytte af bevillingen i form af øget samarbejde og forbedrede netværk. Eksisterende samarbejder er blevet vedligeholdt og nye samarbejder, både nationalt og internationalt, kommer til ligesom forskernes netværk udvides. Ifølge informanterne giver bevillingerne nogle vigtige økonomiske muligheder, der er med til at facilitere samarbejde og danne basis for deltagelse i netværk og andre vigtige fagfora. Særligt modtagerne af de større bevillinger angiver også, at man som modtager af en forskningsrådsbevilling får en større gennemslagskraft, som virker understøttende for karrieren.

En forskningsrådsbevilling fremhæves af informanterne som medvirkende til at sikre den individuelle forskningsfrihed og autonomi. Desuden betoner flere af de interviewede bevillingsmodtagere, at styrken ved bevillinger fra Det Frie Forskningsråd også beror sig på den store grad af fleksibilitet, der følger med. Dette betyder bl.a. at projekter kan justeres undervejs og nye idéer forfølges når de opstår, ligesom den enkelte forsker og dennes værtsinstitution får en økonomisk 'buffer', som gør, at de kan gribe nye chancer, når de byder sig (fx ansætte en ph.d-studerende, når den rette kandidat pludselig er der eller påtage sig arbejdsopgaver for en samarbejdspartner og dermed få adgang til vigtige data og netværk).

Flere af de interviewede bevillingsmodtagere formidler direkte en oplevelse af, at deres forskningsrådsbevilling var årsag til, at de opnåede karriereavancement. Dette gælder både for adjunkter/post docs, som beretter at de qua bevillingen opnåede fastansættelse, og lektorer/seniorforskere som undervejs eller i forlængelse af projektperioden tildeles et professorat.

Effekter på tilknyttede forskningsinstitutioner og -miljøer

Flere af de forskningsprojekter, der indgår som cases i denne evaluering, har haft en direkte effekt for de implicerede værtsinstitutioner og/eller de berørte forskningsmiljøer, når det kommer til både fastholdelse og rekruttering af talenter. Dette gør sig specielt, men ikke udelukkende, gældende ved de større bevillinger. For flere af de interviewede bevillingsmodtagere, især dem der har modtaget en større bevilling, synes desuden at gælde, at bevillingerne fra Det Frie Forskningsråd har medvirket til, at der blev skabt et miljø omkring de givne forskningsprojekter, hvor også andre succesfulde projekter, bevillinger og mennesker synes at finde hen. For en række af forskningsprojekterne kan man tale om, at der har været positive effekter i form af uddannelsesmæssige outputs og 2. generationseffekter, dvs. positive effekter også for de yngre forskere, der har været ansat på/involveret i de forskellige projekter.

Forskningsprojekternes gennemførelse og risikovurdering

Generelt er der en holdning blandt bevillingsmodtagerne til, at det ikke er forskning, hvis der ikke er en eller anden form for risiko tilknyttet, og størstedelen af informanterne udtrykker i forlængelse heraf, at der må være en vis grad af satsning tilknyttet forskningsrådsfinansieret forskning. For alle informanter er der dog tale om en kobling mellem på den ene side at bedrive forskning indeholdende et eksplorativt element i jagten på ny viden, og samtidig er der *"tænkt et sikkerhedsnet"* ind i form af blandt andet afprøvede metoder og teknikker, indsamling af pilotdata, planlægning af logistik etc. Med andre ord er så mange faktorer som muligt gennemtænkt, således at forskningsprojektet kan sikre en eller anden form for resultat og flytte forskningen fremad. I forlængelse heraf er der da heller ingen af de interviewede bevillingsmodtagere, der vurderer deres projekter i højrisikogruppen og i fare for ikke at kunne blive gennemført. Ligeledes mener størstedelen, at der i forbindelse med deres projekter kun er tale om en mindre risiko, der overordnet relaterer sig til projektets karakter. Således vurderes risikoen eksempelvis større ved de forskningsprojekter, der inkluderer feltarbejde, forskellige former for forsøg eller ved andre former for empirisk dataindsamling end ved eksempelvis de projekter, der sigter på analyse af eksisterende materiale eller analyser af mere teoretisk karakter.

Holdninger til DFF bevillinger:

Der er jf. tidligere enighed blandt de interviewede om, at det er nødvendigt, at der gives både mindre og større bevillinger. Flere udtrykker bekymring over tendensen til at give større og større bevillinger. I den sammenhæng fremhæver flere, at de mener, at man får mere forskning for pengene ved de bevillinger, der gives fra Det Frie Forskningsråd sammenlignet med Det Strategiske Forskningsråd. De helt store bevillinger fra Det Strategiske Forskningsråd kritiseres for at være for administrativt tunge, for at tvinge forskerne til *"at klippe en tå og hakke en hæl"* for at passe ind, for at være uoverskuelige og for ikke at generere følelser af ejerskab og personlig ansvar. Mange af de interviewede bevillingsmodtagere taler om den lave succesrate, som kendetegner Det Frie Forskningsråd, og flere udtrykker ønske om, at der var flere af de frie midler til uddeling.

5.2 Resultater fra interviewundersøgelsen blandt rådsmedlemmer

Det overordnede fokus for interviewundersøgelsen blandt rådsmedlemmerne har været at indhente viden om vurderingspraksis blandt de fem faglige råd i forbindelse med prioriteringen og vurderingen af henholdsvis større og mindre forskningsprojekter.

I forbindelse med formålet med at uddele forskningsrådsbevillinger, pointerer både tidligere og nuværende rådsmedlemmer først og fremmest, i overensstemmelse med formålet med Det Frie Forskningsråd, at bevillingerne skal sikre og støtte den frie forskning samt stimulere god forskning af høj kvalitet. Når det kommer til yderligere formål spiller forskellige fagtraditioner en rolle. Dette gør sig samtidig gældende i forhold til vægtningen af forskellige former eller typer af projekter, både på tværs af og inden for de enkelte forskningsråd.

Prioritering af mindre versus større forskningsprojekter

De mest gennemgående faktorer, som spiller ind på opfattelse af formål, vurderingspraksis og holdninger til større vs. mindre projektbevillinger er dog ikke en prioritering mellem større eller mindre projekter, men i langt højere grad faglig tradition og forskningsrådsstruktur. Faglige traditioner spiller tilsyneladende en meget stor rolle særligt i vurderingen af risiko – hvor fx induktivt orienterede fagområder og særligt de tørre fag (FSE & FKK) har en tendens til at prioritere eksplorative forskningsdesigns over klare måldefinitioner – og i vægtningen mellem internationale vs. nationale perspektiver. Samspillet mellem forskellige fagtraditioner er tillige blevet sat under pres som følge af forskningsrådsstrukturændringerne, hvor meget forskellige fagområder er blevet nødsaget til at 'konkurrere' inden for de enkelte råd. Som følge heraf frygter flere rådsmedlemmer, at de små fag bliver glemt, også pga. af den nedskæring i antallet af rådsmedlemmer, der er gennemført.

Holdning til succesrater

Forskningsrådsmedlemmerne beskriver en situation, hvor deres bevillingspraksis er stærkt influeret af det politiske pres for i stigende grad at tilgodese større forskningsprojekter i bevillingsprocessen og ønsket om at holde succesraten oppe ved eksempelvis at give bevillinger til flere mindre forskningsprojekter. Det er tydeligt, at rådsmedlemmerne opfatter en succesrate på 10 % eller derunder som skadelig for forskningsrådssystemets legitimitet i forskningsmiljøerne, og flere rådsmedlemmer nævner tillige, at små bevillinger er meget vigtige for forskningen, særligt ift. de individuelle forskere og vækstlaget generelt.

Vurderingspraksis og brug af eksterne paneler

Der er overordnet set skepsis omkring indførelsen af eksterne paneler, da den mulige gavnlige effekt af disse (fx større uvildighed) ifølge en række rådsmedlemmer opvejes af en øget arbejdsbyrde. Derudover mener flere rådsmedlemmer, at den personeffekt, som panelerne skulle ophæve slet ikke eksisterer og påpeger, at et kendskab til dansk forskningskultur og danske forskningsmiljøer ofte er en fordel i vurderingsprocessen, ikke et problem.

Bilag: Interviewguide - Hovedbevillingsmodtagere

Forud for ansøgningen og motivation for at søge:

1. Hvor var du henne karrieremæssigt, da du søgte bevillingen fra Forskningsrådet?
2. Hvordan oplevede du selve søgeprocessen og de eventuelle krav, der var til ansøgningen? (formidling, budget, projektbeskrivelse, etc.).
3. Var der formuleret særlige indsatsområder i det opslag fra Forskningsrådet, som du søgte midler ved? (fx hvad angår tematik/fagområde og/eller ift. karriere, internationalisering og mobilitet). Hvis JA: Påvirkede det på nogen måde din ansøgning?
4. Hvilke overvejelser gjorde du dig i forhold til at definere størrelsen på den bevilling, du søgte?

Oplevelse af at modtage bevilling:

5. Hvad er dine oplevelser i forhold til at få midler fra Forskningsrådet (prestige, flere publikationer, internationale forskerkontakter? evt. udenlandsophold og/eller bedre kontakter med udenlandske institutioner/internationale netværk?)
6. Muliggjorde den bevilling du modtog, at du kunne ansætte yngre forskere? (ph.d.'ere, postdocs). Hvis JA: Hvilket udbytte vurderer du, at de har fået af bevillingen?
7. Har bevillingen fra Forskningsrådet muliggjort forskning, som det ellers ikke ville have været mulig for dig at udføre/gennemføre?

Udbytte af bevillingen – karriere og meritering

8. Hvad vurderer du bevillingen samlet set har betydet for din karriere?
9. Har bevillingen betydet noget ift. din integration i forskningsmiljøerne omkring dig?
10. Hvad har det konkrete udbytte af bevillingen været? Flere publikationer? Nye former for samarbejde? Gæstehold i udlandet? Yderligere projektansøgninger/-bevillinger? Andet (fx patenter)?
11. Vurderer du, at størrelsen af bevillingen har haft afgørende betydning?
12. Hvad har bevillingen betydet ift. dine muligheder for at opnå ledelseskompetencer, og hvilke erfaringer har du gjort dig i den forbindelse? (faglig projektledelse el. forskningsgruppeledelse)

Risikovurdering

13. Fik du alle de midler, som du have søgt om i ansøgningen til Forskningsrådet? Hvis nej: Hvad gjorde du da; måtte du beskære projektet eller fandt du yderligere finansiering?
14. Blev projektet gennemført på den måde, som du havde planlagt det? (korrigeret for om vedkommende fik hele eller blot en del af det ansøgte beløb)
15. Lykkedes det dig at opfylde de mål, som du havde formuleret i ansøgningen? (igen korrigeret for om vedkommende fik hele eller blot en del af det ansøgte beløb)
16. Blev resultaterne i store træk som du havde forventet eller blev der frembragt nye og overraskende resultater?

17. Vil du sige, at de mål, som du havde formuleret i det ansøgte projekt var mere ambitiøse end de mål du normalt sætter dig (fx i forhold til den forskning, du får finansieret af egen institution)?
18. Var der, da du formulerede ansøgningen, en risiko for, at projektet ikke ville kunne frembringe de forventede nye forskningsresultater?

Afrapportering/Efterspil

19. Hvordan oplevede du det at skulle aflægge slutrapport og slutregnskab til Forskningsrådet?
20. Hvad synes du var det vigtigste at få frem i afrapporteringen? Hvad lagde du mest vægt på? Hvorfor?
21. Hvad er der sket, siden du afsluttede det omtalte forskningsprojekt? Har der været et udbytte/en effekt af bevillingen, som rakte længere frem end projektperioden? (fortsat samarbejde, yderligere ansøgninger, yderligere publikationer, etc.)

Til sidst

22. Er der noget, du synes, vi mangler at snakke om/komme omkring?

Bilag: Interviewguide - rådsmedlemmer

Erfaringer og vurderingspraksis

1. Hvordan er/var praksis indenfor det råd, hvor du har dit virke/har haft dit virke, når det kommer til at vurdere projektansøgninger?
2. Når I vurderer/vurderede ansøgninger, hvad lægger/lagde I da mest vægt på? Hvordan vægter I fx projektansøgningen ift. ansøgers tidligere arbejde og CV, nytænkning i projektideen, osv?
3. Hvordan prioriterer/prioriterede rådet fordeling af bevillinger til henholdsvis mindre og større forskningsprojekter?
4. Varierer/varierede de faglige skøn, I foretager/foretog jer, afhængigt af projektansøgningens størrelse?
5. I hvilket omfang ser/så I på, om de målsætninger, der er/var formuleret i ansøgningen er/var realistiske? Varierer/varierede dette afhængigt af projektansøgningens størrelse?
6. Når I vurderer/vurderede ansøgninger i hvilket omfang ser/så I da på, om der er/var en risiko for, at projektet ikke vil/ville kunne frembringe de forventede forskningsresultater? Varierer/varierede dette afhængigt af projektansøgningens størrelse?
7. Hvor ofte er rådsmedlemmerne på forhånd bekendt med ansøgernes eller ansøgernes forskningskollegaers arbejde og videnskabelige niveau? Spiller det nogen rolle i rådsbehandlingen? Er der forskel alt efter bevillingsstørrelse?
8. Har der, i perioden hvor du har været/var rådsmedlem, fundet væsentlige ændringer/udviklinger sted, der har påvirket/påvirkede rådets vurderingspraksis?

Overordnede betragtninger

9. På baggrund af dine erfaringer som rådsmedlem, hvad vil du da sige er de vigtigste formål med bevillingerne? Hvad er det, som en forskningsrådsbevilling gerne skal resultere i? Øget samarbejde? Styrke forskerkompetencer blandt bevillingsmodtagere? Sikre at de bedste forskere har mere tid og midler til at forske? At et eller enkelte af disse projekter opnår noget, som er virkelig nyskabende? Osv.
10. Ofte formuleres der i forbindelse med opslagene fra Forskningsrådene en række særlige satsningsområder. Hvad er din holdning til sådanne? Er det er vigtigt at fokusere på særlige satsningsområder, synes du? Hvorfor/hvorfor ikke.
11. I hvilket omfang spiller eventuelle særlige satsningsområder en rolle, når I som rådsmedlemmer vurderer ansøgninger?
12. I hvilket omfang spiller fordelingen på fagområder en rolle, når I vurderer ansøgninger? Prøver I så vidt muligt at tilgodese de forskellige fagområder i samme omfang?
13. Når man ser på opslagene fra forskningsrådene er der en tendens til, at kriterierne/kravene til projektansøgninger skærpes år for år? Hvad erfaringer har du som rådsmedlem gjort dig i den forbindelse? Hvad er din holdning hertil? Er det din opfattelse, at alle kriterier/krav vægtes lige højt eller er der nogle kriterier/krav, der vægtes højere end andre?

14. Hvordan vægter I henholdsvis et nationalt og internationalt perspektiv i jeres vurdering af ansøgninger?
15. Hvad er dit indtryk af vurderingspraksis for de fire andre faglige råd? Er der variation rådene imellem? Hvis ja, hvordan kommer de til udtryk?
16. Hvordan vil du karakterisere succesraten for ansøgere, når det kommer til at modtage bevillinger fra det råd, hvor du har/har haft dit virke? Er det blevet nemmere/sværere/uændret at modtage tilsagn om bevilling i den periode, du har fungeret/ fungerede som rådsmedlem?

Til sidst

17. Er der noget, du synes, vi mangler at snakke om/komme omkring?